

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ “YEDİ İKLİM TÜRKÇE” ÖĞRETİM

SETİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ

AÇISINDAN İNCELENMESİ

(A1-A2 ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özgür KAPLAN

Danışman: Doç. Dr. Sami BASKIN

TOKAT-2023

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Sami BASKIN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi (A1-A2 Örneği)” adlı yüksek lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

05/01/2023

Özgür KAPLAN

JÜRİ KABUL VE ONAY

Özgür KAPLAN tarafından hazırlanan “**Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi (A1-A2 Örneği)**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 05/01/2023 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye (Başkan) : Doç. Dr. Salih DEMİRBİLEK

.....

Üye : (Danışman) Doç. Dr. Sami BASKIN

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Yaşar ŞİMLEK

.....

ONAY

...../...../.....

TEŞEKKÜR

Tez yazma sürecinde benden hiçbir yardımı esirgemeyen, her açıdan kendisini örnek aldığım ve yakın zamanda talihsiz bir şekilde vefat haberini aldığım merhum danışmanım Prof. Dr. Adem İŞCAN hocama, Adem Hocamın vefatı sonrası çalışmamıza beraber devam ettiğimiz, yüksek lisans eğitimim boyunca her zaman yanımda olan, büyük bir saygı ve sevgi beslediğim danışmanım Doç. Dr. Sami BASKIN hocama, beni bu günlere getiren kardeşim ve benim okuyabilmemiz için bin bir türlü çile çeken canım annem ve babama, beni bu yola girmeye ikna eden ve bu yolda en büyük destekçim olan sevgili eşim Nebile USLU KAPLAN'a ve en önemlisi tüm bu süreçte kendisine ayıracağım vakitten çaldığım biricik kızım Tanem KAPLAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ YEDİ İKLİM TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ (A1-A2 ÖRNEĞİ)

Kaplan, Özgür

Yüksek Lisans, Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sami BASKIN

Aralık 2022, xiii + 94 sayfa

Bu araştırmada, Yunus Emre Enstitüsüne ait Yedi İklim Türkçe setinin, Maarif Vakfı tarafından Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine bağlı kalarak düzenlenen Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda bulunan değerlere yer vermesi bakımından durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Doküman analizi kullanılan bu araştırmada evren yabancılara Türkçe öğretimi için kullanılan ders kitapları, örneklem ise Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe seti A1 ve A2 ders ve çalışma kitaplarından oluşturmaktadır. Çalışmanın, Yunus Emre Enstitüsüne ait bu kitaplarla sınırlandırılmasının sebebi kurumun Türk dilini ve kültürünü tanıtmak amacıyla kurulmuş bir kurum olmasıdır. Bu sebeple kurulan bir kurum tarafından hazırlanan ders kitaplarının değer aktarımına ne denli yer verdiğini tespit etmek önem arz etmektedir. Maarif Vakfı tarafından hazırlanan ve bu alanda öncü program olan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda değerler eğitime yer verilmiş olup bu değerler Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer verilen on kök değer ve estetik değerinden oluşmaktadır. Çalışmada örneklem olarak ele alınan ders ve çalışma kitaplarının her birinde sekizer ünite bulunmaktadır. Bu ünitelerde yer alan tüm okuma, dinleme metinleri ve etkinliklerde yer alan metinler sözü geçen değerlere yer verilip verilmemesi bakımından incelenmiştir. Bulgular her kitap için ayrı ayrı, her ünite için ayrı ayrı ve tüm kitaplar için olmak üzere sayısal veriler halinde tablolaştırılarak sunulmuştur ve değerlerin dağılımı frekans ve yüzde olarak belirtilmiştir, değerlerin rastlandığı cümleler ve bu cümlelerin sayfa numaralarına da

bulgular bölümünde yer verilmiştir. İlgili değerlerden estetik ve adalet değeri en az rastlanan değerler olurken en sık rastlanan değerler ise sevgi ve yardımseverlik değerleri olmuştur. Araştırma sonucunda temel düzel A1 ve A2 seviyesi için hazırlanan kitapların değer aktarımı konusunda yeterli olduğu, başlangıç düzeyinde değer aktarımı öncelikli hedef olmamasına rağmen birçok metinde ve etkinlikte değer aktarımına rastlanması hedef dilin öğretilmesi bakımından öğreticiye büyük kolaylıklar sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Yabancılar Türkçe Öğretimi, Türkçe Eğitimi

ABSTRACT**ANALYSIS OF YUNUS EMRE INSTITUTE YEDİ İKLİM TURKISH
LANGUAGE TEACHING SET IN TERMS OF VALUES EDUCATION****(A1-A2 EXAMPLE)**

Kaplan, Özgür

Master's Thesis, Turkish Education Department

Advisor: Assoc. Prof. Sami BASKIN

December 2022, xiii + 94 pages

The aim of this research is to determine the situation of the Yunus Emre Institute's Yedi iklim Turkish set in terms of the values included in the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language, which was prepared by the Maarif Foundation on the basis of the European Common Framework for Languages. The population of this research, in which a survey model and document analysis were used, consists of the textbooks used for teaching Turkish to foreigners, and the sample includes the textbooks and workbooks of the Yunus Emre Institute's Yedi İklim Turkish Set for A1 and A2 levels. The reason why the study was restricted to the Yunus Emre Institute with these books is that the institution was established to promote Turkish language and culture. For this reason, it is important to determine how much value is transferred to the textbooks prepared by an institution. Values education is included in the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language, which is the leading program in this field, prepared by the Maarif Foundation. These values consist of ten basic values and also aesthetic value included in the 2019 Turkish Lesson Curriculum prepared by the Ministry of National Education. Each course and workbook contain eight units that were chosen as study samples. All of the reading, listening, and activity texts in these units were checked to see if they included the above-mentioned values. The findings were shown in tables, with separate columns for each book, each unit, and all books, and the frequency and percentages were used to represent the distribution of values. The sentences where the values were determined and their corresponding page numbers

were also given in the findings section. It was found as a result of the study that while aesthetic and justice values were the least frequent, the most frequent ones were love and charity values. It was also concluded that the books prepared for the basic level A1 and A2 levels are sufficient in terms of values education, and although values education at the beginner level is not the primary goal, values education in many texts and activities will provide great benefits to the teachers while teaching the target language.

Keywords: Values Education, Teaching Turkish to Foreigners, Turkish Education

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	2
Önem	3
Sayıtlar	4
Sınırlılıklar	4
Tanımlar	4
BÖLÜM II	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
Yabancı Dil Eğitimi	6
Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi	7
Dil Öğretim Yöntemleri	8
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	17
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi	18
Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları.....	23
Değer	32
Değerlerin Özellikleri	33
Değerler Eğitimi	35
BÖLÜM III.....	39
YÖNTEM	39
Araştırma Modeli	39
Evren ve Örneklem	39
Veri Toplama Araçları ve Süreci	40
Verilerin Analizi.....	40
BÖLÜM IV	41

BULGULAR.....	41
A1 Ders Kitabı Bulgular	43
1. Ünite: Tanışma	44
2. Ünite: Ailemiz	45
3. Ünite: Günlük Hayat.....	46
4. Ünite: Çevremiz.....	47
5. Ünite: Meslekler	49
6. Ünite: Ulaşım.....	51
7. Ünite: İletişim	52
8. Ünite Tatil.....	53
A1 Çalışma Kitabı Bulgular.....	55
1. Ünite Tanışma	56
2. Ünite Ailemiz	56
4. Ünite Çevremiz.....	58
5. Ünite Meslekler	59
6. Ünite Ulaşım.....	61
7. Ünite İletişim	61
8. Ünite Tatil.....	62
A2 Ders Kitabı Bulgular	63
1. Ünite Zaman ve Mekân	64
2. Ünite Sağlıklı Yaşam.....	65
3. Ünite Sosyal Etkinlikler	67
4. Ünite Güzel Ülkem.....	69
5. Ünite Üretimden Tüketime.....	70
6. Ünite Duygular	71
7. Ünite Teknoloji ve İletişim.....	72
8. Ünite İnsan ve Toplum	73
A2 Çalışma Kitabı Bulgular.....	74
1. Ünite Zaman ve Mekân	75
2. Ünite Sağlıklı Yaşam.....	76
3. Ünite Sosyal Etkinlikler	77
4. Ünite Güzel Ülkem.....	78
5. Ünite Üretimden Tüketime.....	79
6. Ünite Duygular	79
7. Ünite Teknoloji ve İletişim.....	80

8. Ünite İnsan ve Toplum	81
BÖLÜM V	83
TARTIŞMA	83
BÖLÜM VI.....	86
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
BÖLÜM VII	89
KAYNAKÇA.....	89
ÖZGEÇMİŞ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLO LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Schwartz’a Göre Kişisel Değer Sınıflaması.....	33
Tablo 2. M. Rokeach’a göre değer sınıflaması (1973)	33
Tablo 3. Aktepe ve Gündüz’ün değer sınıflandırması (2019).....	34
Tablo 4. TDÖP’te yer verilen kök değerler.....	35
Tablo 5. A1 Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı.....	42
Tablo 6. A1 Ders Kitabının 1. Ünitesi Olan “Tanışma” Ünitesinde Rastlanan Değerler	43
Tablo 7. A1 Ders Kitabının 2. Ünitesi Olan “Ailemiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler..	44
Tablo 8. A1 Ders Kitabının 3. Ünitesi Olan “Günlük Hayat” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	45
Tablo 9. A1 Ders Kitabının 4. Ünitesi Olan “Çevremiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	46
Tablo 10. A1 Ders Kitabının 5. Ünitesi Olan “Meslekler” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	48
Tablo 11. A1 Ders Kitabının 6. Ünitesi Olan “Ulaşım” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	50
Tablo 12. A1 Ders Kitabının 7. Ünitesi Olan “İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	51
Tablo 13. A1 Ders Kitabının 8. Ünitesi Olan “Tatil” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	52
Tablo 14. A1 Çalışma Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı.....	54
Tablo 15. A1 Çalışma Kitabının 2. Ünitesi Olan “Ailemiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	55

Tablo 16. A1 Çalışma Kitabının 3. Ünitesi Olan “Günlük Hayat” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	56
Tablo 17. A1 Çalışma Kitabının 4. Ünitesi Olan “Çevremiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	57
Tablo 18. A1 Çalışma Kitabının 5. Ünitesi Olan “Meslekler” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	58
Tablo 19. A1 Çalışma Kitabının 6. Ünitesi Olan “Ulaşım” Ünitesinde Rastlanan Değerler	59
Tablo 20. A1 Çalışma Kitabının 7. Ünitesi Olan “İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler	60
Tablo 21. A1 Çalışma Kitabının 8. Ünitesi Olan “Tatil” Ünitesinde Rastlanan Değerler	61
Tablo 22. A2 Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı	62
Tablo 23: A2 Ders Kitabının 1. Ünitesi Olan “Zaman ve Mekân” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	63
Tablo 24: A2 Ders Kitabının 2. Ünitesi Olan “Sağlıklı Yaşam” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	64
Tablo 25: A2 Ders Kitabının 3. Ünitesi Olan “Sosyal Etkinlikler” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	65
Tablo 26: A2 Ders Kitabının 4. Ünitesi Olan “Güzel Ülkem” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	67
Tablo 27: A2 Ders Kitabının 5. Ünitesi Olan “Üretimden Tüketime” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	69
Tablo 28: A2 Ders Kitabının 6. Ünitesi Olan “Duygular” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	70
Tablo 29: A2 Ders Kitabının 7. Ünitesi Olan “Teknoloji ve İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	70
Tablo 30: A2 Ders Kitabının 8. Ünitesi Olan “İnsan ve Toplum” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	72

Tablo 31: A2 Çalışma Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı	73
Tablo 32: A2 Çalışma Kitabının 1. Ünitesi Olan “Zaman ve Mekân” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	74
Tablo 33: A2 Çalışma Kitabının 2. Ünitesi Olan “Sağlıklı Yaşam” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	75
Tablo 34: A2 Çalışma Kitabının 3. Ünitesi Olan “Sosyal Etkinlikler” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	76
Tablo 35: A2 Çalışma Kitabının 4. Ünitesi Olan “Güzel Ülkem” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	77
Tablo 36: A2 Çalışma Kitabının 6. Ünitesi Olan “Duygular” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	78
Tablo 37: A2 Çalışma Kitabının 7. Ünitesi Olan “Teknoloji ve İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	79
Tablo 38: A2 Çalışma Kitabının 8. Ünitesi Olan “İnsan ve Toplum” Ünitesinde Rastlanan Değerler.....	79
Tablo 39: A1, A2 Ders Ve Çalışma Kitaplarında Rastlanan Değer Aktarımı	80

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Yedi İklim Türkçe Seti Görseli	27
Şekil 2. Türkçe Öğreniyorum Seti Görseli	28
Şekil 3. Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Seti Görseli	29
Şekil 4. Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Görseli	29
Şekil 5. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti Görseli	30
Şekil 6. İzmir Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Alıştırma Kitapları Görseli	31
Şekil 7. A1 Ders Kitabı Sayfa 58 Görseli	41

KISALTMALAR

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

TDK: Türk Dil Kurumu

TİKA: Türk İş birliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı

DEDAM: Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

TDÖP: Türkçe Dersi Öğretim Programı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın problem, amaç, önem, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar bölümlerine giriş kısmında yer verilmiştir.

Problem

İnsan, diğer insanlarla etkileşim sağlayabilmek için topluluklar halinde yaşayan sosyal bir canlıdır. Bu topluluklardan, çıkarları doğrultusunda iş birliği içinde aynı toprak parçasında birlikte yaşayanların tümüne toplum adı verilir (TDK, 2009). Toplum oluşturulan bireylerin temel iletişim aracı dildir. Dil aynı zamanda toplumun kültürünü, geleneklerini, değerlerini de nesilden nesile aktarmayı sağlayan araçtır. Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesi ve ticari faaliyetlerin artması gibi birçok etmen küreselleşen dünyanın her geçen gün daha da küçülmesini sağlamıştır. Bu da toplumlar arası iletişimi zorunlu hale getirmiş, dolayısıyla toplumları birbirinin dilini öğrenmeye sevk etmiştir. Bir başka deyişle yabancı dil öğrenimi artık bir ihtiyaçtan ziyade zorunluluk haline gelmiştir.

Dil ve kültürün birbiriyle yakın ilişki içinde kavramlar olduğu düşünüldüğünde ise, yabancı bir dil öğrenen bireyin doğrudan veya dolaylı olarak hedef dilin kültürünü de öğrendiğini söylemek mümkündür. Nitekim yabancı dil öğrenebilmek için sadece sözcükleri ezberlemek veya gramer kurallarını öğrenmek yeterli değildir. Dili öğretilmek istenen ülkenin kültürünün öğretilmesi de yabancı dil öğretiminin bir parçasıdır. Kişinin kendini hedef dilde doğru bir şekilde ifade edebilmesi için o kültürü iyi bir şekilde bilmesi gerekir. Bir toplumun dilini oluşturan tüm sözcüklerin geçmişinde kültürel öğeler bulunur. Bu sebeple bu kültürel öğelerin öğretimi önemlidir (İşcan, 2011). Bu bağlamda düşünüldüğünde yabancılara Türkçe öğretirken Türk toplumunun değerlerini de göz önünde bulundurmak gerekir. Bu sebeple dil öğretimi sırasında yerel kültürlerin ve değerlerin de öğretim materyallerinde kendine yer bulması sağlanmalıdır (TMV, 2020, s.36).

Gerek siyasi gerekse kültürel anlamda öteki toplumlardan geri kalmamak adına son yıllarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretim çalışmaları da hızlanmıştır. Bu doğrultuda çalışma yapan birçok kurum ve akademik personelin arasında elbette bazıları ön plana çıkmaktadır. Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü, üniversitelerin

bünyesinde kurulan TÖMER'ler de bu kurumların öne çıkanlarından. Bu kurumlardan biri olan Yunus Emre Enstitüsü, 2007 yılından beri faaliyetlerine devam etmektedir. Bu enstitünün yurt dışında faaliyetlerini sürdüren eğitim merkezlerinde ülkemizi tanıtmak amacıyla kültürel ve sanatsal etkinlikler ile bilimsel faaliyetleri desteklemektedir (yee.org.tr). Bir kamu kurumu olan Türkiye Maarif Vakfı ise Millî Eğitim Bakanlığı dışında devlet adına yurt dışında dorudan eğitim kurumu açma yetkisi olan tek kurumdur (turkiyemaarif.org). Bunun yanı sıra birçok eğitim faaliyetinde bulunan bu vakıf bu alanda bir başvuru metni olan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metnini esas alarak Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nı hazırlamıştır (TMV, 2020, s.11).

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı hazırlanırken Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019)'nda belirtilen kök değerler esas alınmıştır (TMV, 2020, s.12). Bu programda kök değerlerin yanı sıra toplumların ürettiği değerler de göz önünde bulundurulmuştur (TMV, 2020, s.13). Yani Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda, Türkçe Dersi Öğretim Programından farklı olarak kök değerlerin yanında “estetik” değerine de yer verilmiştir.

Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak, Yunus Emre Enstitüsünün yabancılara Türkçe öğretiminde kullandığı temel materyallerinden olan Yedi İklim Türkçe Seti'nin, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda belirtilen değerlere yer verip vermeme durumunun incelenmesi bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Amaç

Yunus Emre Enstitüsünün yabancı öğrencilere Türkçe öğretmek amacıyla hazırladığı Yedi İklim Türkçe seti A1, A2, B1, B2, C1, C2 seviyelerinin tümü için ders, çalışma ve öğretmen kitabı olmak üzere toplam 18 kitaptan oluşmaktadır.

Bu çalışmada kuruma ait eğitim merkezlerinde yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan bu kitaplardan A1 ve A2 seviyesi için hazırlanmış olan ders ve çalışma kitapları, yabancı dil eğitiminin ayrılmaz bir parçası olduğu düşünülen değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Çalışma yapılırken temel dayanak olarak ise Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda belirtilen değerler göz önünde bulundurulmuştur.

Bu araştırmada, “Yunus Emre Enstitüsü tarafınca hazırlanan Yedi İklim Türkçe Setinin değerler eğitimi açısından durumu nedir?” sorusuna cevap aramak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilgili eğitim setinin A1 ve A2 seviyesi için hazırlanmış olan ders ve çalışma kitapları incelenmiştir. Çalışmanın Yunus Emre Enstitüsüne ait bu kitaplarla sınırlandırılmasının sebebi ise kurumun Türk dilini ve kültürünü tanıtmak amacıyla kurulmuş bir kurum olmasıdır. Bu sebeple kurulan bir kurum tarafından hazırlanan ders kitaplarının değer aktarımına ne denli yer verdiğini tespit etmek de çalışmanın amaçlarındandır.

Önem

Bireylerin toplumun içinde yaşayabilmeleri için gerekli olan kuralları içeren değerler, eğitim kurumlarınca ele alınıp işlenerek öğrencileri de hayata hazırlamaya yardımcı olur, bu hususta yol gösterir, rehberlik eder (Akbaş, 2008). Bu rehberlik görevi özellikle yabancı dil öğreten eğitim kurumlarında daha önemli hale gelmektedir. Nitekim hedef dilin yaşadığı topluma ait değerlerin öğrenciye öğretilmesi ileride yaşanabilecek çatışmaları engelleyecek önleyici rehberlik faaliyeti olarak da görev yapabilir. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken öğrencilere toplumumuzun değerlerini de öğretmenin bu eğitimi veren kurumların en önemli görevlerinden biri olduğu söylenebilir.

Yapılan alan yazın incelemesinde Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları ve değerler eğitiminin birlikte ele alındığı bu tarz çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bu alanda yapılan çalışmaların genelde Türkçe Öğretim Programında yer alan kök değerlerle sınırlandırıldığı görülmektedir. Fakat Maarif Vakfı tarafınca hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nda kök değerlere “estetik” değerinin de eklendiği görülmektedir (TMV, 2020, s.13). Bu çalışmada daha önceki çalışmalardan farklı olarak Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’nın göz önünde bulundurulması bakımından bu çalışma önem arz etmektedir. Bu bağlamda yabancılar Türkçe öğretiminde önde gelen kurumlardan olan Yunus Emre Enstitüsünün Yedi İklim Türkçe setinde değerlerin durumunun incelenmesinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Sayıtlar

1. Yedi İklim Türkçe eğitim setinin değerler eğitimi dikkate alınarak hazırlandığı varsayılmaktadır.

2. Bu çalışmada ele alınan değerlerin Türk toplumunun günlük hayatında karşılaşılan değerlerle örtüştüğü varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki değerlerin durumunu tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, veri kaynağı olarak Yunus Emre Enstitüsü tarafınca hazırlanan Yedi İklim Türkçe kitap setinin A1, A2 ders ve çalışma kitapları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Değer: Bir toplumun sahip olduğu ekonomik, bilimsel, sosyal, kültürel değerlerini barındıran maddi ve manevi unsurların tümü (TDK, 2011). Bireylerin diğer insanları, olayları, olguları ve durumları değerlendirmek; eylemlerinin seçimini yapmak ve bu eylemleri toplum tarafından kabul edilir hale getirmek amacıyla kullandığı, toplumsal yaşama uyum sağlayabilmek için kullanılan soyut kurallar (Schwartz, 1992). Akbaş (2008) ise değerleri, toplumun birer parçası olan bireylere önemli olan şeyleri, tercihlerin nasıl yapılması gerektiğini ve toplumsal yaşamın gereklerini gösteren unsurlar olarak tanımlamıştır. Değerler, toplumda yer alan bireylerin onlara sahip çıkmaları veya onları görmezden gelmeleri sonucunda ya zaman içinde yok olur ya da kuşaktan kuşağa aktararak yaşamını devam ettirir. Yaşamını devam ettiren ve birçok ulus tarafından kabul edilen değerler evrensel nitelik kazanır (Topal, 2019).

Ders Kitapları: Öğrenim sürecinde kullanılan ders araçlarındandır, belli bir program dahilinde hazırlanır, ders sürecinde kullanılmak üzere metin ve etkinliklerle donatılmıştır (Çeçen ve Çiftçi, 2007). Ders kitabı tasarım, yazım ve dağıtımdan ders sürecinde kullanıldığı ana kadar çok büyük önem arz eden Türkçe öğretimi için değerli ve çok kullanılan ders materyalidir (Özbay, 2003). Ders kitapları en çok kullanılan çalışma materyali olduğu için belli bir çalışma planına göre hazırlanır. Yani kitap bölümleri gramer konularını sıralamaktan çok önemli kavramlar (ev, alışveriş, okul gibi) veya belirli görevler (toplantı, seyahat, ödev, internet sayfalarını tarama gibi) etrafında düzenlenerek oluşturulmaktadır (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Yunus Emre Enstitüsü: Yunus Emre Vakfı, 2007 yılında özel bir kanunla (5623 Sayılı Kanun) Türk kültürünü ve dilini tanıtmak, Türkiye'nin başka ülkelerle kültürel alışverişini artırmak amacıyla kurulmuştur. Yunus Emre Enstitüsü ise bu vakfın amacını gerçekleştirmek için yabancılara Türkçe öğretimi ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmektedir (www.yee.org.tr).

Değerler Eğitimi: Temel görevi yürürlükte olan eğitim programlarını uygulamak olan eğitim kurumlarının akademik bilgi vermenin yanında öğrenciyi hayata hazırlamak gibi önemli bir görevi de bulunmaktadır. Okul ortamında öğrencinin akranlarıyla girdiği her türlü sosyal ilişki bu görevi destekler niteliktedir. Fakat öğrencilerin bu sosyal ilişkiler yoluyla kazanacakları değerlerin de inceliklerle planlanması gerekebilir. Bu değerler arasında yer alan birçok duyuşsal hedefin de okulların programla belirlenmiş olan bilişsel hedeflerinin yanında yer aldığı söylenebilir (Akbaş, 2008). Bu duyuşsal hedeflerin yer aldığı eğitim değerler eğitimidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın özünü belirleyen kavramsal bulgular yer almaktadır.

Yabancı Dil Eğitimi

İnsanın temel iletişim aracı dildir. Dil sayesinde insan diğer insanlarla ilişkiler kurar; duygu, düşünce ve hayallerini bu araçla başkalarına aktarır. Toplumlar arası etkileşimin artmasıyla insan diğer toplumların bireyleriyle de iletişim kurma ihtiyacı hisseder hale gelmiştir. Bunu yaparken de kaçınılmaz olarak öteki toplumların dilini öğrenmek istemiştir. Nitekim, günümüzde teknolojinin gelişmesi, insanlar arası iletişim hızının artması, internet kullanımının yaygınlaşması gibi birçok etmen ve bunların sonucunda ortaya çıkan yeni iş kolları sebebiyle birçok alanda yabancı dil öğrenmek bir seçimden ziyade mecburiyet halini almıştır. Kısacası çağımızda her bireyin hem kültürel zenginlik hem de iş hayatında başarı sağlayabilmek için birden fazla dil biliyor olması önem arz etmektedir.

Yabancı dil öğrenmek bireye doğrudan veya dolaylı birçok açıdan katkıda bulunur. Yabancı bir dil öğrenen birey, yabancı bir dilde kendini ifade edebilir, yabancı toplumlardan yeni tanıştığı insanlarla daha iyi iletişim kurabilir, yeni yerler görüp farklı toplumların dünyayı algılama biçimlerini ve değer sistemlerini öğrenebilir. Yurt dışında eğitim alabilmek ya da yaşayabilmek için gerekli özgüveni, sosyal ve iletişimsel becerileri edinebilir. Tanıdık bildik kavramlara ve düşüncelere değişik açılardan bakabilir. Hayatı, dünyayı ve farklı dili konuşan insanların düşünme biçimini, hayata bakışını daha yakından tanıyabilir. Farklılıkları anlama kapasitesini ve farklılıklara karşı hoşgörü geliştirilebilir. Yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazanabilir. Kendi benliğinin bilincine daha iyi varıp kendi konumunu daha iyi belirleyebilir. Aynı zamanda erken yaşlarda yeni bir dil öğrenmek ve o dilin içinde yaşadığı kültürle karşılaşmak kişinin kendi kültürüne dair bilincini de artırır (İşcan, 2011; Ozil, 1991; Yaylı ve Bayyurt, 2011).

Yabancı dil o dilin konuşulduğu toplumun içinde ve eğitim kurumlarınca oluşturulan sınıflarda olmak üzere iki farklı ortamda öğrenilebilir fakat çok az kişi, yalnızca sınıfın sınırları içinde bir yabancı dilde akıcılık kazanır. (Brown, 2000, s.12).

Doğal ortamda yabancı dil öğrenmek tıpkı yeni doğan bir çocuğun ana dilini öğrenmesi gibidir ve kültür ve dil bir arada öğrenilir. Etkili bir yabancı dil eğitimi verebilmek için sınıf ortamında da hedef dili doğal ortamında öğrenmeye en yakın şekilde öğretmek gerekir. Bunu sağlamanın yollarından biri de yabancı dil öğretiminde hedef dilin içinde yaşadığı toplumun kültürüne ilişkin çalışmalar yapmak olabilir. Almalı (2019, s.7)'ya göre kültür aktarımı ile yabancı dil öğretim süreci birlikte ilerlemediğinde iletişim sorunları yaşanabilir. Sınıf ortamında doğal ortama uygun çalışmalar sayesinde dil ve kültür ilişkisinin göz ardı edilmesi önlenabilir. Bu doğrultuda yabancı dil eğitimi sırasında kültür aktarımını da sağlayabileceği düşünülen uygun yöntem ve materyaller kullanılmalıdır. Türkkan (1997, s.231) da yabancı dil öğrenmenin temel hedeflerini açıklarken kültür ve gelenek aktarımına değinmiştir:

- Hedef dilde konuşan kişiyi anlamak,
- Hedef dilde doğru dürüst konuşmak,
- Hedef dilde yazılmış bir yazıyı okuyup anlayabilmek,
- Hedef dili bilenler tarafından anlaşılacak kadar iyi yazabilmek,
- Hedef dilin konuşulduğu toplumun kültürü ve geleneklerinden haberdar olmak.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi

2001 yılında Avrupa Konseyi tarafından yayımlanmıştır. Avrupa Konseyi, bu başvuru metni ile Avrupa ülkelerinde dil öğrenenlere, yabancı dil dersleri verenlere, ders materyali hazırlayanlara ve yabancı dil sınavlarına yönelik ortak bir zemin hazırlamayı amaçlar.

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi yabancı dil öğrenen bireylerin, hedef dilde iletişimsel ihtiyaçlarını gidermek amacıyla yapması ve öğrenmesi gerekenleri, hedef dilde başarı sağlayabilmek için hangi becerilerini geliştirmeleri ve hangi bilgiyi edinmeleri gerektiğini detaylı bir şekilde tanımlar. Bu tanımlamaları yaparken dil kültür ilişkisini göz ardı etmez (TELC,2013).

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi yabancı dil öğrenen bireylerin eğitimleri boyunca her kademedede edindiği kazanımların değerlendirilmesi için lazım olan yeterlilik seviyelerini de tanımlar. Bu yeterlilik seviyelerinin tanımlanması ile farklı kurslar, eğitim programları sonucunda elde edilen yeterlilik belgelerinin şeffaflığını

arttırarak bu belgelerin taraflarca daha kolay kabul edilmesinin, onaylanmasının önünü açar ve Avrupa’da hareketliliği, dolaşımı destekler (TELC,2013).

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Avrupa Konseyi’nde Bakanlar Komitesinin hazırladığı R (82) 18 ve R (98) 6 Tavsiye Kararlarınca üye ülkelerin işbirliği sağlaması ve kültürel birlik sağlama görevini yerine getirmektedir (TELC,2013, s.12).

Ortak Öneriler Çerçeve Metni öğrenim alanında kendi içinde seviyelere ayrılan bir sınıflandırma yapmıştır. Bu seviyeler:

- A seviyesi yani “Temel Dil Kullanımı” kendi içinde A1 ve A2,
- B seviyesi “Bağımsız Dil Kullanımı” B1 ve B2,
- C seviyesi “Yetkin Dil Kullanımı” C1 ve C2 olarak belirlenmiştir (TELC,2013).

Dil Öğretim Yöntemleri

Dil öğretimi, tarih boyunca öğreticiler tarafından birçok farklı metot ve yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemlerden bazıları birbirine tepki olarak ortaya çıkmış, bazıları ise önceki yöntemler yetersiz kaldığı için oluşturulmuştur. Farklı yöntemler kullanılmasının temel sebebi hiç şüphesiz hedefe en sağlıklı şekilde ulaşmak istenmesidir. Doggett (1986)’a göre bir zamanlar yabancı dilleri öğretmek için "doğru" yol konusunda fikir birliği varken, şimdi birçok öğretmen tek bir doğru yolun olmadığı inancını paylaşmaktadır.

Yöntem, TDK (2009) tarafından hazırlanan sözlükte “Bir amaca erişmek için izlenen, tutulan yol, usul, sistem, prosedür, politika” ve “Bilimde belli bir sonuca erişmek için bir plana göre izlenen yol, metot” şeklinde tanımlanmıştır. Durmuş (2018)’a göre dil öğretiminde sıklıkla telaffuz edilen yöntem kavramının tanımı için gerektiği kadar çalışılmamıştır ve bu kavram hak ettiği kadar özenli kullanılmamaktadır. Memiş ve Erdem (2013) ise dil öğretiminde kullanılan yöntem kavramını, dili öğreneni hedefine kestirmeden ve en güvenli şekilde ulaştırması beklenen öğretim ögesi şeklinde tanımlamıştır.

Yöntem, dili öğrenenin durumu, öğretilen dil, öğrenme ortamı, zaman gibi birçok değişkene göre farklılık gösterebilir. Her yöntemin ortaya çıkış amacı farklı olmakla beraber genel olarak bir önceki yöntemin eksiklerini gidermek, açıklarını

kapatmak temel sebeptir. Günümüzde öğretmenler tarafından birçok yöntem kullanılmaktadır. Bu da henüz tek başına yeterli olabilecek mükemmel yöntemin bulunamadığı şeklinde yorumlanabilir. Kişiyi hedefine ulaştıracak mükemmel, ideal tek bir yöntem olmadığından, öğrenme ortamının uygunluğuna, ulaşılmak istenen hedeflerin uzaklığına, maliyetine ve dil öğrenenlerin durumuna göre birden fazla yöntem aynı anda kullanılabilir. Memiş ve Erdem (2013) de yapmış oldukları çalışmada hiçbir yöntemin tek başına yeterli olamayacağını vurgulamıştır. Bu durum geçmişte olduğu gibi gelecekte de yeni yöntemlerin üretilmeye devam edeceği şeklinde yorumlanabilir.

Celce-Murcia (2001, s.3) ise 20. yüzyılın son çeyreğinde sıklıkla kullanılan 9 yöntem olduğunu belirtmiş ve bunları şu şekilde sıralamıştır:

- Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi
- Direkt Yöntem
- Okuma Yöntemi
- İşitsel dillilik (ABD)
- Durumsal Yöntem (İngiliz)
- Bilişsel Yöntem
- Duyuşsal-Hümanist Yöntem
- Anlamaya Dayalı Yöntem
- İletişimsel Yöntem

Doggett (1986)'ta göre bir yöntemin sınıfta nasıl kullanılacağı çoğunlukla öğretmenin yöntemi yorumlamasına bağlıdır. Bu sebeple yöntemler değişkenlik gösterebilir fakat sıklıkla kullanılan sekiz yöntemden söz edilebilir:

- Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi,
- Öneri,
- Doğrudan Yöntem,
- Toplam Fiziksel Tepki Yöntemi,
- İşitsel-Dilsel Yöntem,
- İletişimsel yaklaşım,
- Sessiz Yöntem,
- Topluluk Dil Öğrenimi.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemlerle ilgili diğer çalışmalar incelendiğinde çoğunlukla ele alınan yöntemler benzerlik göstermektedir. Bunlar:

- Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi,
- Bilişsel Yöntem
- Seçmeli / Seçmeci / Aktif Yöntem
- Doğal Yöntem,
- İşitsel-Dilsel (Kulak–Dil Alışkanlığı Yöntemi),
- İşitsel-Görsel Yöntem,
- Danışarak / Grupla Dil Öğretim Yöntemi,
- İçerik Merkezli Yöntem
- Sessizlik Yöntemi,
- Görev Temelli Yöntem,
- İletişimsel Yöntem,
- Düzvarım (Doğrudan Yöntem),
- Telkin Yöntemi,
- Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi olarak sıralanabilir (Canbulat, 2020; Demircan, 2013; Demirel, 2007; Güzel ve Barın, 2016; Memiş ve Erdem, 2013; Tosun, 2006).

Dil öğretimi uzun bir tarihe sahiptir fakat özellikle son yüzyılda dil öğretim yöntemleri üzerine tartışmanın yoğunlaştığı görülmektedir. Yöntemlerin birçoğunun adları kulağa tanıdık, bildik bir durum gibi gelse de yöntemlerin içeriğini kavramak kolay değildir çünkü yöntem tek bir stratejiden veya belirli bir teknikten daha fazlasıdır. Nitekim yöntemler birçok farklı etmenden etkilenmiştir (QX ve JF, 2007).

Yukarıda bahsedilen bilgiler sonucunda dil öğretiminde hangi yöntemin kullanılacağını etkileyen birçok unsurun varlığından söz edilebilir. Hangi yöntemin hedefe ulaşmada en etkili yöntem olacağına karar verebilmek için mümkün olabildiğince fazla yöntem inceleyip birbirine üstün olan yanları hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. Bazı durumlarda ise birden fazla yöntemin bir arada kullanılması gerekebilir. Bu sebeple belli başlı yöntemleri tek tek ele alıp incelemek faydalı olacaktır.

Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi

Yabancı dil öğretiminde hala kullanılmakta olan en eski ve en çok kullanılmış yöntemlerden biri olan Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi geçmişte çok uzaklara dayanan bir yabancı dil öğretim yöntemidir. Tam olarak ne zaman kullanılmaya başlandığı kesin olarak bilinmemekle birlikte ortaya çıkışı batıda Latincenin doğuda ise Arapçanın yabancı dil olarak öğretimine dayandırılabilir. Fakat yöntemin genel kurallarını toparlayan, yöntemi yenileyen ve geliştiren kişi Karl Plötz'dür. Yöntem 1930'lu yıllara kadar yaklaşık yüz yıl boyunca aktif bir şekilde kullanılmıştır. Dilbilgisi-Çeviri yönteminde amaç, dil öğrenene hedef dilin gramer kurallarını öğretmektir. Bu yöntemde öğrenme alanlarından okuma ve yazma önemsenirken konuşma ve dinleme ise nispeten geri planda kalmıştır. Çünkü amaç etkili bir konuşmacı olmak veya güzel bir telaffuza sahip olmaktan çok bir dilden diğer dile çeviri yapabilmektir. Bu yöntemde dil öğrenenin düzgün bir çeviri yapabilmesi hedeflere ulaşıldığını gösterir. Dilbilgisi-çeviri yönteminde tümevarım tekniği kullanılır. Dil öğrenene öncelikle hedef dilin tüm kuralları verilir, üzerinde çalışılan metinlerdeki sözcükler ve fiiller ile bunların çekimleri öğretilir. Öğretme süreci ilerledikçe daha karışık dilbilgisi yapıları öğretilir, böylece daha doğru ve etkili çeviri yapmanın kapıları açılmış olur. Her ne kadar günümüzde yaşamayan dillerde bu yöntem etkililiğini korusa da yaşayan dillerin öğretiminde iletişim ön planda olacağından dilbilgisi-çeviri yöntemi yetersiz kalacak ve ne dil öğreneni ne de dil öğreticisini amacına ulaştıramayacaktır. Aynı zamanda bu yöntemde dil öğretimi öğrencinin ana dilinde yapılmaktadır. Bu durumun da bu yöntemin konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesinde etkisiz olmasının sebeplerinden biri olduğu söylenebilir. Günümüzde Türkiye'de özellikle akademik sebeplerle yapılan yabancı dil öğretiminde hala bu yöntemin kullanıldığı söylenebilir. Çünkü uluslararası arenada geçerliliği olan ya da doktora eğitimi gibi akademik faaliyetlerde bulunmak için gerekli olan merkezi yabancı dil sınavlarının çoğunda bulunan çoktan seçmeli cevaplama sistemi okuduğunu anlamayı, dilbilgisi kurallarını ve çeviri yapmayı esas almaktadır. Bununla birlikte Türkiye'deki bazı üniversitelerin Arapça ve Farsça bölümlerinde de bu yöntemin aktif olarak kullanıldığı görülmektedir (Aykaç, 2015; Canbulat, 2020; Demiral ve Kaya, 2015; Erçelik, 2019; Memiş ve Erdem, 2013; Tosun, 2006; Uçak, 2015).

Celce-Murcia (2001) da Dilbilgisi-Çeviri Yönteminin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Eğitim öğrenenlerin ana dilinde gerçekleşir.
- Hedef dil oldukça az kullanılır.
- Dilbilgisel ayrıştırma, yani kelimelerin biçimi ve bükülmesi üzerinde durulur.
- Sık kullanılan etkinliklerden biri de cümlelerin hedef dilden ana dile çevirisini yapmaktır.
- Bu yaklaşımın sonucu genellikle öğrencinin dili iletişim için kullanamamasıdır.
- Öğretmenin hedef dili konuşabilmesi gerekmez.

Direkt Yöntem (Düzvarım/Dolaysız Yöntem/Doğrudan Yöntem)

Doğrudan (Dolaysız) yöntem, dilbilgisi-çeviri yöntemine karşıt görüş olarak 1950’li yıllarda doğmuş, ülkemizde ve dünya genelinde sıklıkla kullanılmıştır. Eğitim sırasında doğrudan hedef dil kullanıldığı için direkt yöntem olarak adlandırılmıştır (Memiş ve Erdem, 2013). Doğrudan yöntem, yabancı dil öğretim ortamında öğretim ve iletişim aracı olarak direkt hedef dilin kullanılması, ana dilin ve çevirinin kullanılmasından kaçınılmasıyla Dilbilgisi-Çeviri yönteminden ayrılmaktadır. Bir bakıma yabancı dil öğretiminde edebi dilden günlük konuşma diline geçiş hareketi olduğu söylenebilir. Bu yöntemde yabancı dil öğreniminin, ana dil edinimi ile benzer özellikler taşıdığı görülmektedir (QX ve JF, 2007).

Celce-Murcia (2001, s.3-4) direkt yöntemin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Öğretim sürecinde ana dil kullanılmaz (yani, öğretmenin öğrencilerin anadilini bilmesine gerek yoktur).
- Dersler; diyaloglar, fıkralar ve kısa hikayelerle başlar.
- Görsel araçlar ve canlandırmalar anlamları açık hale getirmek için kullanılır.
- Dilbilgisi tümevarım yoluyla öğrenilir.
- Edebi metinler zevk için okunur ve dilbilgisi açısından analiz edilmez.
- Hedef kültür de tümevarım yoluyla öğretilir.

- Hedef dil öğretmenin ana dili olmalıdır veya öğretmen hedef dilde ana dilinde olduğu kadar yeterliliğe sahip olmalıdır.

Doğrudan yöntem, dil öğreneni yabancı dil kullanıcısı yapmak için ilk girişimdir ve dil öğreticilerinden yaratıcılık sergilemelerini talep eder. Resim ve nesnelerin gösterimi, soru-cevap vurgusu, sözlü anlatımlar, dikte ve taklit vb. gibi yeni dil tekniklerinin geliştirilmesine öncü olduğu söylenebilir (QX ve JF, 2007). Bu yöntemde öğretmen modeldir. Bu sebeple öğretmene çok fazla sorumluluk yüklenir ve öğretmen açısından yorucu bir yöntemdir. Öğretim sürecinde yaş ayrımı yapılmaz. Yetişkin ve çocuklar aynı eğitime tabi tutulabilir (Tosun,2006). Hedef dilin telaffuz şekli ve özellikleri ilk haftalarda öğretilmeye başlanır. Bu uygulama ile hem sağlıklı iletişim hem de kalıcı öğrenme sağlamak amaçlanır (Memiş ve Erdem, 2013). Yabancı dil öğretim sürecinde temel dil becerilerinden konuşma, yazma, dinleme ile anlama becerisine ağırlık verilir. Birçok ders materyali bir arada kullanılır. Herhangi birine bağlı ders işlenmez (Demiral ve Kaya, 2015).

Direkt yöntemin en olumsuz tarafı öğretmen merkezli bir eğitim anlayışını savunuyor olmasıdır (Memiş ve Erdem, 2013). Bu sebeple yöntemin başarılı olabilmesi yani eğitimin amacına ulaşabilmesi ancak öğreticinin yeteneklerine ve hedef dili kullanabilme becerilerine bağlı olmaktadır. Ancak pratikte bu gereksinimleri karşılamak zordur. Aynı zamanda, ana dile atıfta bulunmadan, tercüme etmeden özellikle bazı soyut fikirler veya kavramlar yanlış anlaşılma mahkumdur (QX ve JF, 2007).

İşitsel-Dilsel Yöntem (Kulak–Dil Alışkanlığı Yöntemi)

İşitsel-Dilsel Yöntem 20. yüzyılın ilk çeyreğinden sonra Amerikan ordusunun dil öğrenme ihtiyacını bilinen yöntemlerle karşılayamaması üzerine Michigan Üniversitesinin yardımlarıyla, davranışçı psikologların “dil bir alışkanlık edinme sürecidir” görüşünü savunan dilbilim uzmanı Bloomfield’in çalışmalarının desteğiyle geliştirilmiştir. Daha çok dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesine dayalı bir yöntemdir. Bu yöntemde belli başlı kalıp cümlelerin, diyalogların ezberlenmesi ve belli bir plan doğrultusunda kalıplaşmış dil yapılarının öğretilmesi amaçlanır. Öğretmenin davranışçı ekole göre hareket edip doğru davranışları pekiştirip ödüllendirdiği, davranışları yönlendirip kontrol ettiği bir yöntemdir (Doggett, 1986; Memiş ve Erdem, 2013; Tosun, 2006).

İşitsel-Dilsel Yöntemin temel özellikleri Celce-Murcia (1991) tarafından şu şekilde özetlenmiştir:

- Dersler diyaloglarla başlar.
- Dilin alışkanlık olduğu varsayımına dayalı olarak taklit ve ezberleme kullanılır.
- Dilbilgisi yapıları sıralanır ve kurallar tümevarım yoluyla öğretilir.
- Beceriler sıralanmıştır: dinleme, konuşma-okuma, yazma ertelenmiştir.
- Telaffuz baştan vurgulanır.
- Kelime dağarcığı ilk aşamalarda ciddi şekilde sınırlıdır.
- Öğrenci hatalarının önüne geçmek için büyük çaba gösterilmektedir.
- Dil genellikle anlam veya metne bakılmaksızın manipüle edilir.
- Öğretmen dil yapılarında, kelime dağarcığında vb. yetkin olmalıdır.

Bilişsel Yöntem

20. yüzyılın ortalarında Ausubel ve Chomsky'nin fikirlerinin etkisiyle bilişsel psikolog Carroll ve dilbilimci Kenneth Chastain tarafından oluşturulmuş bir yöntemdir. Davranışçı psikoloji ile ortaya çıkan yöntemlere bir tepki olarak geliştirilmiştir (Memiş ve Erdem, 2013). Öğrenciyi merkeze alan, temel dil becerilerinden okuma, konuşma, dinleme ve yazmanın birlikte ele alındığı bir yöntemdir (Erçelik, 2019). Bu yöntem kendinden önce geliştirilen dil öğretim yöntemlerine göre daha ilerici ve daha tutarlıdır. Fakat bu yöntemde dil öğrenenlerin hatalarına dikkat edip bunları düzeltmek için çokça tekrar yapıldığında sıkıcı hale gelebilir ve öğrenciler kendini baskı altında hissedebilirler (Memiş ve Erdem, 2013).

Bilişsel Yöntemin temel özelliklerini Celce-Murcia (1991) ise şöyle özetlenmiştir:

- Dil öğrenimi, alışkanlıktan çok kuralları öğrenmektir.
- Öğretim sıklıkla kişiselleştirilir; öğrenenler öğrenmelerinden sorumludur.
- Dilbilgisi tümünden gelim (önce kurallar, sonra pratik) ve/veya tüme varım yöntemleriyle (kurallar uygulamadan sonra belirtilebilir veya öğrencilerin kendi başlarına işlemesi için örtük bilgi olarak bırakılabilir) öğretilir.
- Telaffuz vurgusu kaldırılmıştır; mükemmellik gerçek dışı olarak görülür.

- Okuma ve yazma becerileri, dinleme ve konuşma becerileri kadar önemlidir.
- Kelime öğretimi başlangıç seviyesinde çok önemli değildir.
- Hatalar, yapıcı bir şekilde kullanılması gereken kaçınılmaz bir şey olarak görülür.
- Öğretmenin hedef dilde iyi bir genel yeterliliğe ve hedef dili analiz etme becerisine sahip olması beklenir.

İletişimsel Yöntem

Antropolojik dilbilimciler (örneğin, Hymes, 1972) ve Firthian dilbilimcilerin (örneğin, Halliday, 1973) çalışmalarından doğmuştur. Bu araştırmacılar dili her şeyden önce bir sistem olarak görmüş fakat dil yapılarında ustalaşmak yerine iletişimsel yeterliliğe odaklanma ihtiyacını ön planda tutmuşlardır (Celce-Murcia, 1991; QX ve JF, 2007).

İletişimsel dil öğretim yöntemi, dört temel dil becerisini öğretmek için çalışmalar geliştirir. Bu yöntem gerçekçi iletişim etkinliklerinin kullanılmasını önerir. Dil öğrenenlerin müzakereci, öğretmenlerin ise yönlendirici ve rahber olması beklenir. (QX ve JF, 2007).

Öğretim şekli, öğrenme ortamı, öğretmen ve öğrenci kimliği, dil öğretim etkinlikleri hedef dilin kullanım yöntemine göre düzenlenmiştir. Öğretim materyalleri hedef dilin kültüründen izler taşır ve günlük konuşma diline uygun bir şekilde hazırlanır. İletişimsel dil öğretim yöntemi toplumun dili kullanma şekli ve hedef dilin yapısı ile ilgili çalışmaları temel almaktadır. Bu yöntemde amaç dil öğrenene hedef dilde iletişim kurma becerisi kazandırmaktır. Bu sebeple nispeten daha az kalabalık olan gruplarla çalışmak daha faydalı olur ve bu yöntem öğrenci merkezlidir. Sınıf ortamının hedef dilin ait olduğu toplum hayatına yakın olması çok önemlidir (Dogget, 1986; Memiş ve Erdem, 2013; Tosun, 2006).

Celce-Murcia (1991) iletişimsel yaklaşımın bazı özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Dil öğretiminin amacı, öğrencinin iletişim kurma yeteneğini geliştirmektir.

- Bir dil kursunun içeriğinde sadece dilsel yapılar değil, semantik kavramlar ve sosyal işlevler de yer almalıdır.
- Öğrenciler transfer için düzenli olarak gruplar veya çiftler halinde çalışırlar.
- Öğrenciler, hedef dili kullanmak için genellikle rol yapma veya dramatizasyon tekniklerini uygularlar.
- Sınıf materyalleri ve etkinlikleri genellikle gerçek yaşam durumlarını yansıtmak için özgündür.
- Baştan bazı beceriler gerektirebilir; bazı etkinlikler okuma, konuşma, dinleme ve belki de yazma becerileri gerektirebilir.
- Öğretmenin rolü öncelikle iletişimi kolaylaştırmaktır.
- Öğretmen hedef dili akıcı ve uygun şekilde kullanabilmelidir.

Sessizlik Yöntemi

Sessizlik Yöntemi, aslen öğretmen olan Calep Gattegno'nun 35 senelik öğretmenlik yaşamında edindiği tecrübelerinin ardından (Tosun, 2006) 1972 yılında Fransa'da geliştirdiği bir dil öğretim yöntemidir.

Bu yöntemde öğrenme süreci boyunca dil öğrenene öğrenme süreçleriyle ilgili herhangi bir şekilde bilgi verilmez. Öğretmen sessiz kalarak gözlem yapar ve ders sürecinde kullandığı farklı renklerdeki çubuklarla öğrencileri yönlendirebileceği gibi tıpkı bir öğrenci gibi derse de katılabilir. Öğretim sadece hedef dilde yapılır. Dil öğrenenin aktif olduğu öğrenci merkezli bir yaklaşımdır (Canbulat, 2020; Memiş ve Erdem, 2013; Tosun, 2006)

Okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerinin tümü en baştan öğretilir. Öğrencilerin hataları öğrenmenin normal bir parçası olarak görülür. Öğretmenin sessizliği, öğrencilerin kendine güvenini ve öğrenci inisiyatifi geliştirmeye yardımcı olur. Öğrenciler konuşmanın ve etkileşimin çoğunu yaparken öğretmen durum belirlemede aktiftir (Doggett, 1986).

Grupla/Danışarak Dil Öğretim Yöntemi

Bu dil öğretim yöntemi 1960'lı yıllarda Carl R. Rogers'ın görüşlerinden etkilenen Curran ve dostları tarafından geliştirilmiştir. Öğrenci merkezli bir yaklaşımdır.

Eğitimin yapıldığı sınıfta veya diğer öğrenme ortamlarında öğrenciler genellikle bir daire oluşturacak şekilde yerleştirilir ve öğretici bu dairenin dışında kalmaya çalışır (Memiş ve Erdem, 2013; Tosun, 2006)

Danışarak Dil Öğretim yöntemi beş aşamadan oluşur (Tosun, 2006):

Birinci aşama. “Danışmana Tam Bağımsızlık” aşaması. Bu aşamada her 3 öğrenciye bir danışman bulunur.

İkinci aşama. “Kendini Gösterme” aşamasıdır. Bu aşamada daha evvel belirlenen sözcükleri zorunlu hallerde danışmandan yardım alarak kullanma sağlanır.

Üçüncü aşama. “Ayrı Eylem” aşamasıdır. Bu aşamada sade cümlelerle anlatım yapılır, gerektiğinde danışmandan yardım alınabilir.

Dördüncü aşama. “Rol Değişme” aşamasıdır. Bu aşamada dil öğrenenler kendi başlarına karmaşık cümleler kullanırlar. Danışman gözlemcidir, yardıma ihtiyacı olanlara kulaklık aracılığıyla yardım edebilir.

Beşinci aşama. “Tam Bağımsızlık” aşamasıdır. Bu aşamada öğrenciler tam bağımsız bir şekilde iletişim kurarlar.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Sosyal bir varlık olan insan yaratılışının en başından beri diğer insanlarla iletişim halindedir. İletişim kurulan diğer insanlar genellikle aynı toplumdan olmakla beraber, tarih boyunca türlü sebeplerle (savaş, göç, ticaret gibi) farklı toplumlardan bireylerle de iletişim kurma ihtiyacı duymuşlardır. Bu durumda farklı toplumların dilini öğrenmek de kaçınılmaz hale gelmiştir. Türkler de sosyal hayatın bir gereği olarak birçok sebepten ötürü diğer toplumlarla iletişim kurmuşlardır. Bu iletişim sırasında taraflar kaçınılmaz olarak birbirlerinin dilini öğrenmek zorunda kalmıştır. Zamanın akışıyla birlikte teknolojinin de gelişmesiyle toplumlar arası iletişim hız kazanmıştır. Türkler de gerek siyasi gerekse kültürel anlamda öteki toplumlardan geri kalmamak adına (bilhassa son yıllarda) Türkçenin yabancı dil olarak öğretim çalışmalarına ağırlık vermiştir. Alyılmaz (2018)’a göre Türkçe hem yurt içinde hem de yurt dışında sıkça öğrenilen dillerden biridir ve öğrenilmek istenmesinin birçok sebebi vardır.

Günümüzde Türkçe dünyada en fazla kullanılan dillerindendir. Fakat Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bu listede kendine yer bulan diğer diller kadar gelişmemiştir. Türkçenin yabancılara öğretimi son yıllarda değer görmeye başlamış ve yaygın hale gelmiştir. Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin geçmişi yeterince uzun olmadığından bu alanda öğretim programları ve dil öğrenenlerin ihtiyaçlarına yönelik araştırma sayısı yeterli değildir (İşcan, 2011).

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi

Tarihte Türkler gerek konar göçer bir yaşam sürmeleri gerekse savaşçı yapıları sebebiyle sıklıkla başka toplumlarla ticaret, sınır çekişmeleri, savaş, göç gibi türlü ilişkiler kurmuşlardır. Bu ilişkilerin sonucunda tarafların iletişim kurabilmeleri için birbirlerinin dillerini öğrenmeleri gerektiği görülmektedir. Türkçenin bu dönemde yabancı dil olarak öğretilmeye ve öğrenilmeye başlandığı söylenebilir.

Türkçenin dünyadaki en zengin ve köklü dillerden olduğu bilinmektedir fakat Hun İmparatorluğu (MÖ 3. yy.-MS 1. yy.) döneminde var olduğu bilinen, Göktürkler (MS 6.-8. yy.) döneminden itibaren ise Türkçenin kullanımı ve öğretimi hususunda önem taşıyan yazıtların da etkisiyle yazılı olarak takip edilebilen Türkçe, yabancılara öğretilmesi bakımından aynı köklü geçmişe sahip değildir (Ağar, 2011; Maden ve Kızıлтаş, 2019; Sarı, 2021).

Türklerin tarih boyunca etkileşim içinde olduğu Çinliler, Türkler hakkında çokça bilgi toplayıp bunları arşivlemişlerdir. Bu kaynaklar Türkçe öğretimiyle ilgili de önemli bilgiler içermektedir. Bazı Çin belgelerinde Huncaya ait sözcükler Huncadan Çinceye sözcükler geçtiğini gösterir. Bazı kaynaklarda da Türkçe öğrenmiş kişilerin hikayeleri yer almaktadır (Biçer, 2012; Maden ve Kızıлтаş, 2019).

Türkler İslamiyet öncesinde birçok dinin etkisini hissetmiştir. Mukan ve Tatpar Kağan döneminde Budizm Türk milletinde ilgi çeken bir din olmuştur. Bu dönemde Budist rahipler Türkler arasında Budizmi yayma girişimlerinde bulunmuşlardır ve bu nedenle çeviriler yapmışlardır. Bu çeviriler bu rahiplerin Türkçe öğrendiğini göstermektedir. Uygurlar döneminde ise Böğü Kağan’ın Çin’den ülkesine bazı Mani rahipleri getirdiği bilinmektedir. Bu rahipler Türkler arasında Manihaizm’i yaymaya çalışmışlardır. Türklere Mani dinini öğretebilmek için Türkçe konuşabilmeleri gerekmektedir çünkü bir dini bir millete öğretebilmek için o halka kendi diliyle hitap

edebilmek gerekir. Bu nedenle Türklerin ülkesine gelen bu rahiplerin de Türkçe konuşabildikleri, dolayısıyla Türkçe öğrendikleri söylenebilir. Aynı zamanda Kaşgarlı Mahmud 11. yüzyıla kadar, Kaşgar'dan Yukarı Çin'e kadar yayılmış tüm Türklerin ve burada bulunan hakanların ve kağanların Uygurca bildiklerini, Çinlilerin ve o coğrafyada yaşayan diğer toplumların da Türklerle Uygurca yazıştıklarını, şehirlerde yaşayanların Türkçe bildiğini söyleyerek Uygurcanın Asya'da çok kullanılmakta olan bir dil olduğunu vurgular (Biçer, 2012).

İslamiyet'in kabulünden sonra bu dinin Türk dili Farsça, Arapça gibi yabancı dillerin etkisinde kalmıştır. Bu süreçte Türkçenin kullanımı ve öğretimi konusunda bazı değişiklikler ve sorunlar yaşanmıştır. Bu süreçte yaşanan temel soruna dikkat çekmeye çalışan çalışmalar yapılmıştır ve bu çalışmalar Türk dilinin en az Arapça ve Farsça kadar üstün olduğunu vurgulamışlardır. Fakat bu eserler Türkçe dilinin kurallarına uygun yazılmadığı için Türkçeyi doğru bir şekilde yansıtamamıştır (Ağar, 2011; Biçer, 2012; Çakmak, 2014; Hengirmen, 2006; Maden ve Kızıltaş, 2019; Özbay ve Melanlıoğlu, 2014).

Kıpçak döneminde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde Memluk devletinin yöneticileri ve askeri zümresi Türklerden oluştuğu için Türkçeye ve Türkçe öğrenmeye verilen önem artmıştır. Araplar bu dönemde Türkçe öğrenmeyle daha yakından ilgilenmiştir. Bu dönemde yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan nitelikli kitaplara sıkça rastlanmaktadır. Kıpçak döneminde hazırlanan Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde öne çıkan kitaplar şu şekilde sıralanabilir: Codex Comanicus, Kitâbü'l-İdrâk li-Lisâni'l-Etrâk (Türklerin Dilini Anlama Kitabı), Kitâb-ı Mecnû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî, Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye, Bulgatü'l-Müşâk fi Lûgati't-Türk ve'l-Kıfçak, El-Kavânînu'l-Küllîyye li-Zabtî'l-Lügati't-Türkiyye (Türk Dilinin Öğrenilmesi İçin Bütün Kurallar), Ed-Dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye (Biçer, 2012).

Kıpçak döneminde hız kazanan yabancılara Türkçe öğretim çalışmalarının Selçuklular döneminde azaldığı hatta yapılan bazı araştırmalara göre durduğu söylenebilir. Selçuklular döneminde Türkçe edebiyat ve bilim dili olmaktan çıkmış sadece günlük konuşma dili olarak kalmıştır. Bilimde Arapça, edebiyatta Arapça ve Farsça, resmi dil olarak ise Farsçanın kullanıldığı bu dönemde Türkçe gereksinim

duyulmayan, öğretimine önem verilmeyen bir dil konumuna düşmüştür denilebilir (Biçer, 2012; Özdemir, 2018; Sarı, 2021).

Selçuklular döneminin Türkçenin tarihi bakımından en dikkat çekici olay Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından 15 Mayıs 1277’de yayımlanan fermanıdır. Mehmet Bey bu fermanla ülkedeki her yerde Türkçenin kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu dönemde Türkçe, yabancı dillerin gölgesinde kaldığı için Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından korunmaya çalışılmıştır (Biçer, 2012; Özdemir, 2018).

Eski Anadolu Türkçesi döneminde medreselerde okutulmak için yazılmış türlü Türkçe öğretim kitapları vardır fakat bu kitaplar Türkçenin ana dili olarak öğretimine yöneliktir. Yabancılar Türkçe öğretmek için ise Cemâlû’d-dîn İbn-i Mühennâ tarafından hazırlanmış adı “İnsanın Güzel Sıfatları ve Dilin Büyüklüğü” anlamına gelen “Hilyetü’l-İnsân ve Heybetü’l-Lisân (İbn-i Mühennâ Lûgati)” adlı kitap dikkat çekmektedir (Biçer, 2012; Özdemir, 2018).

Çağatay döneminde birçok dilbilgisi kitabı ve sözlük hazırlanmıştır. Fakat bu eserlerin neredeyse tamamı ana dili öğretimiyle ilgilidir. Yalnızca Ali Şir Nevaî tarafından kaleme alınan “Muhakemetü’l-Lûgateyn” adlı kitap ötekilerden ayrışır. Bu eserde Farsçanın Türkçeden üstün bir dil olmadığı anlatılmaya çalışılmıştır (Biçer, 2012).

Osmanlı döneminde ise bu dönemdeki dil politikaları sebebiyle Türkçe etkinliğini yitirmiş tıpkı Selçuklu döneminde olduğu gibi Arapça ve Farsçanın gölgesinde kalmıştır. Bu dönemde sadece günlük konuşma dili olarak kullanılan Türkçenin bilimde ve eğitimde kendine yer edinmesi Tanzimat döneminde denk gelir. Bundan önceki Türkçe eğitimleri medreselerde resmi bir plan dahiline alınmadan yapılmıştır (Maden ve Kızıldaş, 2019).

Osmanlı döneminde yabancılar Türkçe öğretimi konusunda yeterli bir ilerleme yaşanmamıştır. Bu dönemde yabancılar Türkçe öğretimi Osmanlıda önemli bir sistem olan devşirme sistemine dayandırılabilir. Küçük yaşta yeniçeri ocağına alınan gayrimüslim çocukları devletin çeşitli kademelerinde kullanmak üzere yetiştiren bu sistemde Türkçe öğretim çalışmaları yapıldığı da söylenebilir. Osmanlı döneminde yabancılar Türkçe öğretimine dair bazı girişimler olsa da bu alandaki esas çalışmaların

başlaması Cumhuriyet dönemine kadar uzanan bir süreci kapsamaktadır (Biçer, 2012; Sarı, 2021).

Osmanlı devletinin üç kıtaya yayılmış olması, ülke topraklarında birden fazla millete mensup insanların yaşaması ve günlük konuşma dilinin Türkçe olması birçok yabancının Türkçe öğrendiğine işaret edebilir. Fakat asıl Türkçenin yabancı dil olarak öğretim çalışmaları Avrupa ile kurulan siyasi ve ticari ilişkiler ile hız kazanmıştır. Bu ilişkiler sayesinde hem ilişkide bulunulan ülke vatandaşları hem de ülke içindeki azınlık konumunda bulunan vatandaşlar Türkçe öğrenmeye çalışmıştır (Aykaç, 2015; Biçer, 2012).

Osmanlı döneminde yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla Selim Gürcü tarafından 1892'de yazılan “Ecnebilere Mahsus Elifbâ-yı Osmanî” adlı eser bu alanda yapılan çalışmalara bir örnek olarak gösterilebilir (Barın, 2010).

Türkçe öğretimi çalışmalarına asıl hassasiyetin gösterilmesi Atatürk dönemine denk gelmektedir. Millî bilinçle hareket eden Türkiye Cumhuriyeti, Türkçeyi eğitim ve bilim dili olarak benimsemiş ve yabancı dille eğitimi kaldırarak eğitim kurumlarında Türkçe öğretimine önem vermiştir (Ağar,2011).

Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulması Türkçe öğretimine ve Türkçeye verilen önemin artmasını sağlamıştır. Bu dönemde birçok üniversite ve bazı kurumların da etkisiyle Türkçe öğretimi çalışmaları hız kazanmıştır. Üniversitelerin bünyesinde yer alan TÖMER, DİLMER gibi merkezler, TDK, Türkiye İş birliği ve Kalkınma İdaresi (TİKA) ve bazı vakıflar (Yunus Emre Vakfı, vb.) bu alanda çalışma yapan kurumlardan bazılarıdır (Aykaç, 2015; Biçer, 2012).

Açık (2012)'a göre yabancıların Türkçe öğrenme nedenlerini altı başlık altında toplanabilir, bunlar şu şekilde sıralanabilir:

- İlgi ve merak sebebiyle
- Ekonomik sebeplerle
- Askeri sebeplerle
- Siyasi sebeplerle
- Eğitim- öğretim sebebiyle

- 1960’lardan itibaren çeşitli ülkelere göç eden Türklerden kaynaklanan değişimler sebebiyle

Cumhuriyet dönemi Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çalışmalarına hız verilen dönemdir (Ağar,2011). Bu dönemde bu alanda çalışma yapan kurumları nispeten daha detaylı bir şekilde incelemek faydalı olabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dair çalışmalara Türkiye’den önce yurt dışında başlanmıştır. Bu durumun en önemli sebebi 1960’lı yıllarda çeşitli sebeplerle yurt dışına göç eden Türklerin etkisidir. Yurt içinde ise 1950’lerden sonra yüksek öğretimde yabancı dil olarak Türkçe’nin öğretimi ile ilgili ciddi girişimler başlamıştır. Boğaziçi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi bu alanın öncüleridir (Göçer ve Moğul,2011; Keskin, 2019).

1984’te Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER zamanla birçok farklı üniversitenin bünyesinde yaygınlaşmış ve kurumsal bir kimlik kazanmıştır. Daha sonraları farklı isimlerle de bazı üniversitelerde Türkçe öğretim merkezleri açılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi misyonu ile bu alanda Türkiye’de öncü kurum olmuştur (<http://tomer.ankara.edu.tr>).

1988 yılının Mart ayında TÖMER Dil Dergisi, Ankara TÖMER’de yayınlanmaya başlamış ve bu alana renk katmıştır. Gazi Üniversitesinde de TÖMER kurulmasıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine verilen önemi arttırmış ve 1900’lü yıllardan sonra bu alanda yapılan bilimsel çalışmalar artmıştır. TÖMER’ler hedeflerine uygun ders araçlarını da kendileri geliştirmeye başlamışlardır (Keskin, 2019). Bu bağlamda Ankara Üniversitesi ve Gazi TÖMER tarafından hazırlanan Hitit Yabancılar İçin Türkçe ve Yabancılar İçin Türkçe öğretim setleri önemlidir. Aynı zamanda bu eğitim setleri görsel ve işitsel ders araçlarını da içermektedir (Arslan, 2012).

Türkiye Maarif Vakfı da bu doğrultuda çalışmalar yapan bir başka kurumdur. 2016 yılında kurulan vakıf kendini “Türkiye’nin uluslararası eğitimde dünyaya açılan kapısı” olarak tanımlar. Maarif Vakfı Türkiye Cumhuriyeti devleti namına bakanlık haricinde yurt dışında doğrudan okul açma yetkisini elinde bulunduran tek kurumdur. Bu özelliğiyle diğer kurumlardan ayrılmaktadır. Türkiye Maarif Vakfı aynı zamanda eğitim materyalleri yayınlar, eğitim programları geliştirir, yayınlar yapar, bilimsel

toplantılar düzenleyerek bu doğrultuda çalışan diğer kurumlarla birlikte hareket eder. Türkiye Maarif Vakfı'nı diğer kurumlardan ayıran bir özelliği de Avrupa Ortak Çerçeve Metnine uygun olarak hazırlamış olduğu yabancı dil öğretim programıdır (turkiyemaarif.org).

Yunus Emre Enstitüsü de yurt dışındaki çalışmalarıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında önemli faaliyetlerde bulunan kurumlardan biridir.

Yunus Emre Vakfı, 2007 tarihli 5653 sayılı Kanunla kurulan bir kamu vakfıdır. Yunus Emre Enstitüsü de bu vakfın bir kuruluşu olarak Türkçe öğretiminin yanı sıra ülkemizi tanıtmaya yönelik faaliyetler gerçekleştirmektedir. 2009 yılından beri faaliyetlerine devam eden kurumun yurt dışında birçok kültür merkezi vardır. Kültür merkezlerinde Türkçe eğitim vermekle beraber Türkoloji bölümleri ve Türkçe öğretimi farklı ülkelerdeki eğitim kurumları ile iş birlikleri yapılarak sürdürülmektedir (www.yee.org.tr).

Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü eğitim öğretim sürecinde kullanmak üzere kendi ders materyallerini de hazırlayarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına katkıda bulunmuştur. Yedi İklim Türkçe seti, Türkçe Öğreniyorum seti, Çocuklar için Türkçe seti bu materyallere örnek olarak verilebilir (www.yee.org.tr).

Yabancılar Türkçe öğretimi yapan önemli kamu kurumlarından biri de Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA)'dır. TİKA, yurtdışındaki yabancı üniversitelerin Türkoloji bölümleriyle iş birliği yaparak onlara ders materyali ve akademik personel desteği sağlamaktadır. TİKA, eğitim aracı olarak Orhun Türkçe Öğreniyoruz setini hazırlatmıştır (Arslan, 2012). Ayrıca yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere TİKA tarafından hazırlanan başlangıç, orta, yüksek ve ileri düzeyde sekiz kitaptan oluşan Güneş-Türkçe Öğreniyoruz adlı dil öğretim seti de yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan önemli çalışmalar arasında yer almaktadır (Göçer, 2009).

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları

Yabancı dil öğretiminde ders materyallerinin kullanım amaçları eğitim öğretim sürecini seviyeye uygun hale getirebilmeyi kolaylaştırmaktır. Ders ve çalışma kitapları yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok kullanılan öğretim materyallerinden biridir (Karasandık, 2018).

Ders kitapları en çok kullanılan çalışma materyali olduğu için belli bir çalışma planına göre hazırlanır. Yani kitap bölümleri gramer konularını sıralamaktan çok önemli kavramlar (ev, alışveriş, okul gibi) veya belirli görevler (toplantı, seyahat, ödev, internet sayfalarını tarama gibi) etrafında düzenlenerek oluşturulmaktadır (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Ders ve çalışma kitapları, kitaba özel sözlükler, dinleme metinlerini içeren materyaller yabancılara Türkçe öğretimi konusunda uzman kişiler tarafından hazırlanmalı ve farklı yaş grupları için farklı setler kullanılmalıdır. Birinci üniteden itibaren farklı dil becerilerine hitap eden etkinlikler ders materyallerinde yer almalıdır. Kurgu metinleri de kitabın ilk bölümlerinde yer almalıdır. Buradaki amaç, öğretilcek bilgilerin verildiği metinlere sahip olmaktır. Ders kitaplarında yer alan cümleler ve sözcükler seçilirken daha fazla sözcük öğretimini desteklemek amacıyla farklı sözcük ve cümleler kullanmaya özen gösterilmelidir (Barın, 2004). Aynı zamanda yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitapları kültür aktarımı için belirli kriterlere göre özenle düzenlenmelidir (İşcan ve Yassıtaş, 2018).

Yabancılara Türkçe eğitimi için gerek kurumlar tarafından gerekse bireysel olarak bazı araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan birçok ders kitabı bulunmaktadır. Keskin (2019) çalışmasında bu alanla ilgili 1960 yılından sonra yazılmış olan ders kitaplarını şu şekilde listelemiştir:

- Yabancılar için Türkçe Dersleri: Gramer (1963)
- Türkçe Öğreniyorum: Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin (1964)
- Yabancılar İçin Türkçe Dersleri: Konuşma/Okuma (1965)
- Turkish Grammar (1967)
- Yabancılar İçin Açıklamalı Uygulamalı Türkçe (1972)
- Türkçeyi Kısa Sürede Öğretmensiz Öğrenme (1974)
- Corso di Lingua Turca Moderna (1975)
- Turkish For Foreign Learners (1976)
- Türkçe Öğreniyorum- I'm Learning Turkish (1976)
- Yabancılara Türkçe Dersleri I-II, III (1977)
- Türkçe Dersleri (Dil- Kültür- Sosyal Bilgiler) 5-6-7-8 (1978-1993)

- Yabancılar Türkçe Dersleri: Konuşma, Okuma, Yazma ve Dil Bilgisi (1979)
- Yabancılar İçin Temel Türkçe I (1979)
- Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi (1980)
- Türkisch für Sie: Sizin İçin Türkçe; Sizin İçin Türkçe, Kelime Hazinesi- Anahtar, Sizin İçin Türkçe, Dilbilgisi (1980)
- Türkisch Im Deutschen Sprachgebiet: Almanca Yoluyla Türkçe (1980)
- Turkish Phrase Book (1984)
- Colloquial Turkish (1984)
- Türkçe Öğreniyorum I, II, III ve Ekleri (1986)
- Türkçe Öğreniyoruz I (1986)
- Güzel Türkçeyi Öğreniyorum 1,2,3,4 Serisi (1986-1987)
- Türkçe Öğreniyorum: Turkish Aktiv I, Dil Bilgisi Çalışma Kılavuzu (1989)
- Türkisch für Deutsche: Almanlar İçin Türkçe (1989)
- Yabancılar İçin Türkçe İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri (1991)
- Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi, Güzel Türkçeyi Öğreniyorum I-II- III (1993)
- Türkçemizi Geliştirelim, 9-10 Yaş Grubu İçin; Okuma Kitabı (1994)
- Yabancılar İçin Türkçeye Doğru I-II, III (1996)
- A Practical Course in Turkish: Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri (1996)
- Turkish for Foreigners, Yabancılar İçin Türkçe 1-2 (1997)
- Modern Turkish Yabancılar Türkçe Dersleri (CD'li) (1999)
- Türkofoni Serisi (1999)
- Türkçe Öğreniyorum (1999)
- Türkçe Öğreniyorum- Turkish Active Temel Türkçe I-II (2000)
- Yabancılar İçin Türkçe Gökkuşakı (2000-2006)
- Yabancılar İçin Türkçe 1 ve Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi 1 (2000-2002)
- Hitit Yabancılar için Türkçe Seti (1-2-3 Ders ve Çalışma Kitapları) (2002)
- Yabancılar için Temel Türkçe Alıştırma Kitapları 1-2-3 (2003)
- Turkuaz Serisi (2003)
- Türkçe Öğrenelim 1-2-3-4 Let's Learn Turkish (2003)

- Türkçe Öğreniyoruz- Orhun Dil Öğretim Seti (2003)
- Türkçe Öğreniyoruz- Güneş Dil Öğretim Seti (1-2-3-4 Ders ve Çalışma Kitapları) (2003)
- Yabancılar Pratik Türkçe Dersleri (2003)
- Türkçe Konuşmak İstiyorum: Yabancılar İçin İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri (2004)
- Yabancı Dilim Türkçe 1, 2, 3, 4, (2004)
- Turkish: A Comprehensive Grammar (2005)
- Yeni Öğrenenler için Gökkuşluğu Türkçe Öğretim Seti (2005)
- Türkçe Okuyorum 1 (2005)
- A Dictionary of Turkish Verbs: In Context And By Theme (2006)
- Ruslar İçin Türkçe (2006)
- Yabancılar İçin Betimlemelerle Türkçe Dilbilgisi Alıştırmaları (2006)
- Yabancılar İçin Pratik Türkçe Konuşma Kılavuzu (Almanlar İçin) (2006)
- Turkish Language Course for Complete Beginners (2007)
- Yabancılar İçin Betimlemelerle Türkçe Dilbilgisi Alıştırmaları (Rusça Bilenler İçin) (2007)
- Pratik Türkçe Öğrenme-Ruslar İçin (2008)
- Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi- Temel Seviye (2008)
- Easy Turkish Course/İngilizler İçin Kolay Türkçe (2008)
- Türkçe'nin Kapıları /Yabancılar İçin Türkçe (Cd Ekli) (2008)
- Türkçe Alıştırma Kitabım (My Turkish Exercise Book) (2008)
- Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2, C1 Ders ve Çalışma Kitapları) (2008-2010)
- Makedonlar İçin Türkçe, Türk Dil Kurumu Yayınları (2008)
- Yabancılar Türkçe Öğretim Kılavuzu-Temel Seviye (2010)
- Modern Turkish (2010);
- Acaba Ne Demek İstiyor? (Cominon Mistakesin Turkish Phrases). Turkish Test Book For Foreign Students (2010)
- Türkçe Öğreniyoruz (Yabancılar İçin Türkçe/Cd ilaveli) (2011);
- Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (Temel-Orta-İleri) (2011)
- Yabancılar İçin Türkçe Alıştırma Kitabı (Temel Türkçe- Orta Türkçe) (2011)

- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1, A2, B1, B2, C1 Ders ve Çalışma Kitapları) (2012)
- İzmir Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 (Ders ve Alıştırma Kitabı) (2012)
- A Student Grammar of Turkish (2012)
- Araplar İçin Türkçe Konuşma Kılavuzu (2012)
- Yabancılar İçin Temel Türkçe Dilbilgisi-Basic Turkish Grammar For Foreigners (2014)
- Yedi İklim Türkçe Seti (A1, A2, B1, B2, C1, C2 Ders, Çalışma ve Öğretmen Kılavuz Kitapları, Cd ilaveli) (2015)
- Yabancılar İçin Rusça Açıklamalı Türkçe Okuma Metinleri-Temel Düzey A1-A2 (2015)

Bu ders kitaplarından bazıları hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek faydalı olabilir. Bu sebeple Yunus Emre Enstitüsü'ne ait Yedi İklim Türkçe seti, Türkçe Öğreniyorum seti, İstanbul yabancılar için Türkçe seti, Gazi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe seti, Ankara Üniversitesi bünyesindeki TÖMER'in Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe seti, Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (DEDAM) tarafından hazırlanan İzmir yabancılar için Türkçe seti hakkında bilgi edinmek faydalı olabilir.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti

YEE tarafınca hazırlanan "Yedi İklim Türkçe" seti tüm seviyeler için ders ve çalışma kitabı, öğretmen kılavuzu ve dinleme metinlerinin yer aldığı CD'ler içeren ders materyalinden oluşmaktadır. Seti oluşturan ders kitaplarının tamamı, Avrupa Ortak Çerçeve Metninde belirtilen A1, A2, B1, B2, C1, C2 düzeylerine uygun olarak hazırlanmıştır. Bu eğitim setinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen yetişkinlere yönelik metin ve görseller içermektedir (www.yee.org.tr).

Şekil 1. Yedi İklim Türkçe Seti Görseli (www.yee.org.tr).

Görseller Yunus emre Enstitüsünün internet sitesinden alınmıştır.

Türkçe Öğreniyorum Seti

Türk Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Türkçe öğreniyorum" seti, alıştırmalar kitabı, sesli kitapçık ve ses kayıtlarından oluşmaktadır. Kitaplar A1 ve A2 seviyelerinin kazanımlarını içerir. Sette yer alan 1. ve 2. kitaplar A1; 3. ve 4. ders kitapları ve alıştırmalar kitapları A2 düzeyinde olup Türkçe'nin seçmeli veya zorunlu ikinci yabancı dil olarak öğretildiği ülkelerde, Enstitünün Türk kültür merkezlerinde (10-15 yaş aralığındaki çocuk grupları için) ve Türkiye'de yer alan yabancılara Türkçe öğreten kurslarda kullanılmak üzere hazırlanmıştır (www.yee.org.tr).

Şekil 2. Türkçe Öğreniyorum Seti Görseli (www.yee.org.tr).

Görseller Yunus emre Enstitüsünün internet sitesinden alınmıştır.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Seti

Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe setleri, Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanmıştır. A1, A2, B1, B2, C1 seviyelerinde ders ve çalışma kitaplarıyla CD'lerden oluşan eğitim setinin öğretmen kitapları da vardır (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Şekil 3. Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Seti Görseli (www.nadirkita.com).

Görsel www.nadirkita.com adlı internet sitesinden alınmıştır.

Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti

Gazi Üniversitesi TÖMER öğretim görevlileri tarafından hazırlanan yabancılar yönelik eğitim seti A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde kitap ve CD'lerden

oluşmaktadır. Ortak çerçeve metnine uygun olarak düzenlenen set farklı dil becerilerine sesli ve görsel etkinlikler aracılığıyla hitap etmektedir (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Şekil 4. Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Görseli (www.tomer.gazi.edu.tr).

Görsel www.tomer.gazi.edu.tr adlı Gazi Üniversitesi TÖMER'in internet sitesinden alınmıştır.

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe

İstanbul Yabancılar için Türkçe setinin yazarlığını Ferhat Aslan yapmış olup kitaplar İstanbul Üniversitesi Dil merkezince yayınlanmıştır. Ortak çerçeve metnine göre hazırlanmış olan ders setleri A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde ders ve çalışma kitapları ile CD'ler içermektedir. Her ünitenin sonunda öz değerlendirme çalışmaları barındıran kitaplar İngilizce açıklamalar da içermektedir. Kitapların sonunda sözcük listeleri de yer almaktadır (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Şekil 5. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Seti Görseli (www.nadirkita.com).

Görsel www.nadirkita.com adlı internet sitesinden alınmıştır.

İzmir Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Alıştırma Kitapları

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (DEDAM) tarafınca düzenlenen Türkçe ders kitapları A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeylerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ortak Çerçeve Metnindeki seviyelere uygun olarak düzenlenen kitaplar; ders, uygulama ve öğretmen kitaplarının yanı sıra dinleme aktivitelerine yer vermektedir. Sekiz ünite barındıran kitaplarda farklı dil becerilerine yönelik etkinlikler bulunmaktadır (Akbulut ve Yaylı, 2015).

Şekil 6. İzmir Yabancılar İçin Türkçe Ders ve Alıştırma Kitapları Görseli
(www.dedam.deu.edu.tr/yayinlar).

Görseller www.dedam.deu.edu.tr/yayinlar adlı DEDAM'ın internet sitesinden alınmıştır.

Değer

Birçok farklı alanın ilgilendiği bir kavram olan değer, birçok tanımı vardır. TDK güncel sözlükte değer kavramının şu anlamlara geldiği belirtilmektedir:

- Nesnenin değerini ifade etmeyi sağlayan ölçü, bir şeyin karşılığı, kıymet.
- Parayla ölçülebilen eder, paha.
- Üstün özellik, meziyet, kıymet.
- Üstün, yararlı özellikleri olan kişi.
- Bir değişkenin veya bilinmeyeninin sayısı ile anlatımı.
- Bir toplumun sahip olduğu ekonomik, bilimsel, sosyal, kültürel değerlerini barındıran maddi ve manevi unsurların tümü.

Türkçe Öğretim Programı'nda (2019), geleneklerden ve geçmişten beslenerek bugüne ve geleceğe uzanan bir ağaç gibi tasvir edilen değer kavramı; insanın temel özelliklerini oluşturan, yaşamın olağan işleyişinde rastlanan problemlerle başa çıkabilmek için gerekli olan güç ve kuvvetin kaynağı olarak tanımlanmıştır. Akbaş (2008) ise değerleri, toplumun birer parçası olan bireylere önemli olan şeyleri,

tercihlerin nasıl yapılması gerektiğini ve toplumsal yaşamın gereklerini gösteren unsurlar olarak tanımlamıştır. Bu tanımlardan yola çıkarak değerlerin bir ulusa özgü varlıklar olduğu çıkarımı yapılabilir fakat birçok ulus tarafından kabul görmüş evrensel değerlerin varlığı da bir gerçektir. Nitekim Topal (2019) bu durumu şu şekilde açıklamıştır: Değerler, toplumda yer alan bireylerin onlara sahip çıkmaları veya onları görmezden gelmeleri sonucunda ya zaman içinde yok olur ya da kuşaktan kuşağa aktarılacak yaşamını devam ettirir. Yaşamını devam ettiren ve birçok ulus tarafından kabul edilen değerler evrensel nitelik kazanır ve bunlar bireyi ideal insan olmaya yönlendiren ahlak, adalet, yardımseverlik gibi değerlerdir. Bu bilgiden hareketle değerler ulusal ve evrensel değerler olarak iki gruba ayrılabilir.

Değer kavramı üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Schwartz, Rokeach, Bilsky gibi değerler üzerinde çalışan ve alan yazında önemli yer edinmeyi başaran birçok araştırmacı değerlerin özelliklerini belirlenmeye ve değerleri sınıflandırmaya çalışmıştır.

Değerlerin Özellikleri

Schwartz ve Bilsky (1987) değerler konusunda yapılmış olan çalışmalardan hareketle değerlerin özelliklerini şöyle belirtmişlerdir (akt: Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000):

- Değerler, inançlardır. Fakat, bütünüyle tarafsız, duygulardan ayrılmış düşünce özelliği taşımazlar; aktif oldukları zaman duygularla kaynaşırlar.
- Değerler, kişinin yapmak istedikleriyle ve bu istekleri elde etmek için gerek duydukları davranma şekilleriyle ilişkilendirilebilir.
- Değerler, kişiye has davranışların üstünde ve ötesindedir.
- Değerler; eylemlerin, bireylerin ve olayların belirlenmesini veya şekillenmesini etkileyen dayanak noktaları olabilirler.
- Değerlerin önem sıraları vardır. Bu önem sıraları öncelik ve sonralık ilişkisine göre düzenlenir. Toplumlar ve toplumdaki kişiler değer önceliklerine göre değerlendirilebilir.
- Değerler şekil değiştirebilir, düzenlenebilirler. Zaman içinde evrimleşerek açığa çıkan ihtiyaçları karşılamak için değerler değişebileceği gibi değerlerin önem sıraları da değişebilir.

Değerler birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Schwartz değerleri, kişisel değerler ve kültürel değerler olarak iki başlık altında ele alınmıştır. Kişisel değerler bireylerin yaşayış biçimlerini etkilemedeki önem sıralarına göre incelenirler. Kültürel değerler ise toplumun kuşaktan kuşağa aktardığı normları, gelenekleri temel alan değerlerdir. Schwartz kişisel değer tiplerini Tablo 1’de verildiği şekilde belirtmiştir (Akt; Kağtçıbaşı ve Kuşdil, 2000):

Tablo 1: Schwartz’a Göre Kişisel Değer Sınıflaması

Değerler	
Güç	Sosyal Statü, Otorite sahibi olmak, Baskınlık kurmak
Başarı	Yetkin Olmak
Hazcılık	Haz almak, Doyum aramak
Uyarılım	Heyecan, Yenilik
Özyönelim	Özgürlük, Bağımsız olmak
Evrenselcilik	Adalet, Eşitlik, Barış, Doğayla bütünlük içinde olmak, Çevreyi korumak
İyilikseverlik	Yardımseverlik, Sadık olmak
Geleneksellik	Alçakgönüllü olmak, Dindar olmak
Uyma	Kendini denetleyebilmek
Güvenlik	Ulusal ve kişisel güvenlik, Toplumsal düzen

Tablo 1’de görüldüğü üzere Schwartz kişisel değerleri tanımlamış ve bu değerleri açıklayarak örneklendirmiştir. Dikkat çeken bir başka değer sınıflandırması ise Rokeach’a aittir. Yiğittir (2012)’in aktardığına göre Rokeach’ın değer sınıflandırması ise Tablo 2’de gösterildiği şekildedir:

Tablo 2: M. Rokeach’a göre değer sınıflaması (1973)

Amaç değerler		Araç değerler	
Rahat bir hayat	Kurtuluş	Ufku geniş olma	İtaatkâr
İç huzuru	Eşitlik	Bağımsızlık	Affedici
Heyecanlı bir hayat	Öz saygı	Yetenekli	Kibar
Gerçek sevgi	Aile güvenliği	Entelektüel	Yardımsever
Başarma hissi	Sosyal tanınma	Neşeli	Sorumlu
Ulusal güvenlik	Bağımsızlık	Mantıklı	Öz kontrol
Barış	Gerçek dostluk	Temiz	Hırslı

Zevk	Mutluluk	Sevecen	Dürüst
Güzellikler dünyası	Bilgelik	Cesaretli	Hayalperest

Tablo 2’de görüldüğü üzere değerler Rokeach tarafından amaç ve araç olarak kategorize edilmiştir. Aktepe ve Gündüz (2019)’ün değer sınıflandırması ise Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Aktepe ve Gündüz’ün değer sınıflandırması (2019)

Değerler	Açıklama
Millî değerler	Vatanperverlik, özgürlük, birlik ve kültürünü yaşatmak.
Dinî değerler	Allah’a inanmak, namuslu olmak, sadelik, tutumluluk, sabır, aileye bağlılık, cömertlik, alçakgönüllülük ve güvenilirlik.
Evrensel değerler	Barış, dürüstlük, mutluluk, temizlik, sevgi, adalet, estetik, bağımsızlık, saygı, sağlık, sorumluluk ve bilimsellik.
İnsani değerler	Anlayışlılık, empati, iyilik, duyarlı olmak, yardımsever olmak, fedakârlık, merhamet, paylaşma, hoşgörü ve vefalı olmak.
Bireysel değerler	Öz saygı, öz denetim, açık fikirlilik, öz güven ve gayretli olmak
Toplumsal değerler	Konukseverlik, yardımlaşma, iş birliği ve çalışkanlık.

Tablo 3’te görüldüğü gibi değerler, Aktepe ve Gündüz tarafından millî, dinî, evrensel, insani, bireysel ve toplumsal olmak üzere altı başlık altında sınıflandırmıştır.

Değerler Eğitimi

Temel görevi yürürlükte olan eğitim programlarını uygulamak olan eğitim kurumlarının akademik bilgi vermenin yanında öğrenciyi hayata hazırlamak gibi önemli bir görevi de bulunmaktadır. Okul ortamında öğrencinin akranlarıyla girdiği her türlü sosyal ilişki bu görevi destekler niteliktedir. Fakat öğrencilerin bu sosyal ilişkiler yoluyla kazanacakları değerlerin de inceliklerle planlanması gerekebilir. Bu değerler arasında yer alan birçok duyuşsal hedefin de okulların programla belirlenmiş olan bilişsel hedeflerinin yanında yer aldığı söylenebilir (Akbaş, 2008). Bu duyuşsal hedeflerin yer aldığı eğitim değerler eğitimidir. Ahlak veya karakter eğitimi olarak da adlandırılan değerler eğitimi, okullarda geliştirilecek pedagojiler ve destekleyici yapılar sayesinde gençleri sosyal hayata hazırlayacak olan olumlu ve etik eğilimler ve yeterliklerin gelişimini destekleme çabasıdır (Berkowitz, 2011). Buradan da anlaşıldığı

üzere değerler eğitiminin birçok ülkede karakter eğitimi olarak da nitelendirildiği görülmektedir (Berkowitz, 2011; Law and Ho, 2009; Thornberg, 2008).

2017 yılında taslak olarak yayınlanan ve 2018’de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda uygulamaya giren öğretim programlarında kendine yer bulan değerler eğitimi, programda dikkat çeken bölümlerden biri olmuştur. Günümüzde hala kullanılmakta olan 2019 Türkçe Öğretim Programında bir kök değer sınıflandırması yapılmıştır. Ayrıca öğretim programında kök değerlerin, öğrenme öğretme süresi boyunca tek başlarına ve alakalı olduğu alt değerlerle beraber işlenerek daha etkili olabileceği belirtilmiştir. TDÖP’te yer verilen kök değerler Tablo 4’te gösterilmiştir (TDÖP, 2019).

Tablo 4: TDÖP’te yer verilen kök değerler.

Kök Değerler	
Adalet	Saygı
Dostluk	Sevgi
Dürüstlük	Sorumluluk
Öz denetim	Vatanseverlik
Sabır	Yardımseverlik

Tablo 4’te TDÖP’te yer alan on kök değer gösterilmiştir. Maarif Vakfınca tasarlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında da bu değerler ve bu değerlere eklenen estetik değeri esas alınmıştır (TMV, 2020, s.13). Çalışmada ele alınacak değerler şu şekilde tanımlanabilir:

Adalet

TDK’da “Herkes kendine uygun olanı, hakkı olanı vermek, doğruluk” olarak tanımlanan adalet kavramı, aynı zamanda etik, doğruluk ve eşitlik gibi farklı kavramları da içinde barındıran bir anlama sahiptir (Özbaşı, 2020). Kişinin karşısındaki bireylere yanlılık gözetmeden eşit tutum sergilemesi ve haklının ve doğrunun tarafında olması olarak da tanımlanabilecek olan adalet kavramı, insanoğlunun var oluşundan beri ulaşmayı hedeflediği kavramlardan biridir (Erçelik, 2019).

Dostluk

Dost olma ve dostça davranış anlamlarıyla TDK’da kendine yer bulan dostluk, arkadaşlık kavramının daha ötesinde bir anlama sahiptir. Bireyin yaşadığı problemleri

ya da mutlu anlarını paylaşabileceği, arkadaşstan öte ve daha samimi bir durumu anlatan dostluk kavramı, kişilerin sahip olması beklenen toplumsal değerlerden bir tanesidir (Erçelik, 2019; Fırat ve Mocan, 2014).

Dürüstlük

Özbaşı (2020)'na göre güvenilirlik, açıklık ve doğru sözlülükle ilişkili olan dürüstlük kavramı, TDK'da doğruluk olarak tanımlanmıştır. Her daim doğruyu bildirme, yalan söylememe olarak da tanımlanabilecek olan dürüstlük değeri, bireyi toplumsal hayatta sevgi, saygı ve cesaret kavramlarına da eriştirecek bir değer olarak görülmektedir (Fırat ve Mocan, 2014).

Öz Denetim

Bireyin toplumsal hayata daha doğru bir şekilde adapte olması amacıyla kendiyile ilgili değişiklikler yapma ve bir nevi ortama uyum sağlama olarak görülebilecek olan öz denetim kavramı, bireyin davranışlarında kontrolü elde tutması olarak tanımlanabilir (Duyan, Gül den ve Gelbal, 2012). Öz denetim sayesinde birey ayrıca davranışlarının sorumluluğunu üstlenir ve olası sonuçların getirileriyle kendisi yüzleşir (Özbaşı, 2020).

Sabır

Kötü durumlar karşısında umutsuzluk göstermeden ve sızlanmadan bekleme, tahammül edebilme durumu (Erçelik, 2019), olarak nitelendirilen sabır değeri, ileride yaşanacak bir şeyi telaşsız beklemek şeklinde de tanımlanmaktadır (TDK).

Saygı

Hürmet ve ihtiram olarak da adlandırılan saygı kavramı, türlü özellikleri sebebiyle bir kişiye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya neden olan sevgi duygusu şeklinde tanımlanır (TDK). Diğer insanları rahatsız etmemeye çalışma, etrafındaki bireylere kabalaşmadan kibarca ve kibirsizce davranma durumlarını tanımlayan saygı kavramı, bir kişiye ya da duruma karşı yüksek değer verme anlamlarını da içinde barındırmaktadır (Fırat ve Mocan, 2014; Özbaşı, 2020)

Sevgi

Fedakârlık ve bağlılık gibi kavramlarla da ilişkili olduğu söylenebilecek olan sevgi kavramı, “İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu” olarak tanımlanmaktadır (TDK, Erçelik, 2019).

Sorumluluk

Mesuliyet anlamında da kullanılan sorumluluk kavramı, kişilerin kendi davranışlarının ya da kendi sorumluluğundaki olay veya durumların sonuçlarını kabullenmesi şeklinde tarif edilebilir. Üstlenilen görevin başarıyla tamamlanması için bireyin elinden geleni yapması ve kişinin sorumlu olduğu bireyi ya da işi kendinden önde tutması durumunu anlatmak için de sorumluluk kavramı kullanılabilir (Erçelik, 2019; Fırat ve Mocan, 2014; TDK).

Vatanseverlik

Tarihi ve doğal mirası koruma, doğayı ve toplumu sevmek, koruma ve değer verme gibi durumlarla ilişkili olan vatanseverlik, yurtseverlik olarak da tanımlanabilir (Özbaşı, 2020; TDK). Kişinin hem kendisi hem de içinde yaşadığı toplumu yüceltmek için sahip olması beklenen değerlerden biridir.

Yardımseverlik

Hayırseverlik kavramıyla eş anlamlı olan yardımseverlik, bireyin sahip olduğu gücü veya imkânı farklı bir kişinin yararına kullanması olarak tanımlanmaktadır. İhtiyaç halindeki kişilere karşılıksız destek olmak olarak da görülebilecek yardımseverlik kavramı, toplumsal hayatı şekillendiren önemli bir değer olarak görülebilir (Erçelik, 2019; Fırat ve Mocan, 2014; TDK).

Estetik

Estetik kavramında her şey güzel kavramıyla alakalıdır. Bu nedenle estetik sözcüğü; güzel bilimi veya güzelliğin bilgisi olarak tanımlanır (Parın,2017). Tunalı (2012)'ya göre ise estetik, özel olarak güzellik diye adlandırılabilir fakat sadece güzellik olarak sınırlandırılmaz, estetik kavramının içinde yer alan bu güzellik öznel bir değer taşımaz, kesindir çünkü güzellik söz konusu varlığın kendisindedir kişisel veya yoruma açık değildir, haz verir. Fakat varlıklar güzelliği ölçüsünde estetik değer taşır. Yani var olan her şey güzeldir ve bir ölçüde estetik bir özelliğe sahiptir denilebilir. Sözlükte de, güzellik ve güzelliğin insan zihnindeki ve duygularındaki yansımalarıyla ilgilenen felsefe kolu, güzel duyu, bedii (TDK) olarak tanımlanan estetik, bir değer olarak ele alınmaktadır. Buradan hareketle estetik değer, bir varlığın güzelliklerinin, yani güzelliğin insan zihninde uyandırdığı duygular ve düşünceler olarak yorumlanabilir. Estetik değer toplumun kültürünün birey tarafından anlaşılmasına yardım etmekte ve

diğer toplumsal değerlerin edinilmesinde bireye yarar sağlamaktadır (Kuşçuoğlu, Aladağ ve Kuzgun; 2017).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgiler bu bölümde yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemi, çalışılması amaçlanan durumlar hakkında bilgi barındıran hem dijital hem de basılı dokümanların analiz edilmesini ve değerlendirilmesini kapsar. Öteki araştırma yöntemlerindeki gibi sonuç çıkarmak, bakış açısı kazanmak ve deneysel bilgi edinmek için verileri incelenmeyi ve yorumlamayı gerektirir. Tek başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılmasının yanı sıra başka nitel yöntemlerle birlikte de kullanılabilir (Özkan, 2019; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada da doküman incelemesi yöntemi tek başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemiyle örneklem seçimi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacıların çalışmanın doğasına en uygun kişileri ya da materyalleri seçerek kullandıkları amaçlı örnekleme tekniği, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir tekniktir. Sınırlı kaynakların etkin kullanılması açısından önemli görülen bu teknik, ilgili konuyu en etkin yolla özetlemesi açısından da önemlidir (Başkale, 2016; Yağar ve Dökme, 2018). Bu araştırmada da yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla kullanılan kaynaklar evreni içinden YEE Yedi İklim Türkçe seti seçilmiş ve araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu örneklemin seçilme sebebi YEE'nin Türk dilini ve kültürünü tanıtmak için kurulmuş bir vakfın bünyesinde yer almasıdır. Bu amaçla kurulan bir vakfın eğitim sürecinde kullandığı ders kitaplarında değerlere ne denli yer verdiği tespit edilmek istenmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırmanın veri toplama aracını, Maarif Vakfınca tasarlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında (TMV, 2020, s.12) işaret edilen değerler baz alınarak hazırlanan ölçüt oluşturmaktadır. Ölçüt bağlamında var olan değerler, çalışma ve ders kitaplarındaki metinler üzerinden incelenmiş, elde edilen verilerle tablolar oluşturulmuştur. Oluşturulan tablolara “Bulgular” bölümünde yer verilmiştir. Değerlerin tespiti sırasında kavramsal çerçevede yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada YEE Yedi İklim Türkçe setinde var olan metin ve etkinlikler, Maarif Vakfınca hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer verilen değerler temelinde; A1 ve A2 seviyelerindeki hem ders hem de çalışma kitaplarında yer alan sekizer ünite ele alınarak analiz edilmiştir. Tespit edilen değerler belirtilirken ders ve çalışma kitapları ayrı ayrı verilmiş, ayrıca üniteler de tek tek belirtilmiştir. Yapılan veri analizinde değerlerin kavramsal çerçeve bölümünde yer alan tanımlarından yola çıkılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu çalışmada YEE'ye ait Yedi İklim Türkçe setinin A1 ve A2 ders ve çalışma kitapları, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan yabancılara Türkçe öğretim programında yer alan değerlere yer verilmesi bakımından incelenmiştir. Bu bölümde incelemeye ait bulgular hem kitap hem ünite olarak sınıflandırılmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Kitaplardan yapılan alıntılar kodlama ile belirtilmiştir. Kodlamada öncelikle kitabın seviyesi belirtilmiştir. Daha sonra ise hangi kitap olduğu belirtilmiştir. Ders kitabı için D kodu, çalışma kitabı için Ç kodu kullanılmıştır. Son olarak kitabın basım yılı ve sayfa sayısı verilmiştir. Örneğin Yedi İklim Türkçe A1 Ders Kitabı sayfa 19'dan yapılan bir alıntı "A1D, 2015,19" olarak kodlanmıştır. Aşağıya örnek bir inceleme modeli koyulmuştur. Örnek inceleme için Şekil 7'de gösterilen sayfa A1 ders kitabının 58'inci sayfasıdır. Bu sayfada yer alan metin değer aktarımı açısından örnek olarak incelenecektir.

4. Okuyalım, cevaplayalım. Murat Dün Neler Yaptı?

Murat saat 06.00'da uyandı. Kahvaltı etmedi. Saat altı buçukta spor salonuna gitti. Orada egzersiz yaptı, bisiklete bindi ama yüzmedi. Bir saat sonra eve döndü. Evde banyo yaptı ve kahvaltı etti. Saat sekiz buçukta işe gitti. Murat'ın işi çok yorucu ama o işini çok seviyor. Murat iş yerinden saat 19.00'da çıktı. Yediyi çeyrek gece metroya bindi. Metro çok hızlı bir ulaşım aracı. Yolculuk on beş dakika sürdü. Akşam yedi buçukta eve geldi. Saat 23.00'te yatağa yattı ve uyudu.

a	ı	-dı / -tı	e	i	-di / -ti
o	u	-du / -tu	ö	ü	-dü / -tü

Ablam, dün pazardan meyve aldı.
Annem evden erken çıktı.
Babam bankadan para çekti.
Ağabeyim eve geç geldi.
Babaannem sabah parkta yürüdü.

1. Murat saat kaçta uyandı?

Murat saat altıda uyandı.

2. Murat spor salonunda hangi sporları yaptı?

3. Murat saat kaçta işe gitti?

4. Murat iş yerinde kaç saat çalıştı?

5. Murat saat kaçta metroya bindi?

Şekil 7. A1 Ders Kitabı Sayfa 58 Görseli (Yedi İklim Türkçe A1, 2015).

Şekil 7'de gösterilen sayfada yer alan "Murat'ın işi çok yorucu ama o işini çok seviyor." cümlesinden sevgi değerine ulaşılabilmektedir. Kişinin herhangi bir varlığa,

duruma karşı sevgi duygusu beslemesi sevgi değerinin aktarıldığını gösterir. Bu cümlede de Murat'ın işini sevdiği belirtilmiştir, bu bağlamda ilgili cümlede sevgi değerinin aktarıldığı söylenebilir. Aynı metnin bir başka kısmında ise “Murat saat 06.00'da uyandı. Kahvaltı etmedi. Saat altı buçukta spor salonuna gitti. Orada egzersiz yaptı, bisiklete bindi ama yüzmedi. Bir saat sonra eve döndü. Evde banyo yaptı ve kahvaltı etti. Saat sekiz buçukta işe gitti.” Cümleleri yer almaktadır bu cümlelerde ise öz denetim değerine rastlanmaktadır. Öz denetim değeri, bireyin toplumsal hayata daha doğru bir şekilde adapte olmak amacıyla kendisiyle ilgili değişiklikler yapma ve bir nevi ortama uyum sağlaması yani bireyin davranışlarında kontrolü elde tutması olarak tanımlanabilir. Bu cümlelerde de Murat'ın spor yapabilmek için erken uyanması, güne başlamadan egzersiz yapması, topluma uyum sağlayabilmek, gününü terli terli geçirmemek için spor çıkışında banyo yapması, kahvaltısını ise spordan sonra yapmayı tercih etmesi gibi davranışları öz denetim değerine örnek olarak gösterilebilir.

A1 Ders Kitabı Bulgular

YEE Yedi İklim Türkçe setinin A1 Ders Kitabı sekiz üniteden oluşmaktadır ve bu ünitelerin adları şu şekilde belirlenmiştir: Tanışma, Ailemiz, Günlük Hayat, Çevremiz, Meslekler, Ulaşım, İletişim, Tatil. Bu ünitelerde yer alan değerler ve bu değerlerin ünitelere göre dağılımı Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: A1 Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı

Değerler	1.Ünite Tanışma	2. Ünite Ailemiz	3. Ünite Günlük Hayat	4. Ünite Çevremiz	5. Ünite Meslekler	6. Ünite Ulaşım	7. Ünite İletişim	8. Ünite Tatil	Frekans	Yüzde
Adalet				1					1	1,49%
Dostluk			1				3	2	6	8,96%
Dürüstlük				1	1				2	2,99%
Öz denetim		1	1		1		1	1	5	7,46%
Sabır					1		2	2	5	7,46%
Saygı	2	1		3	1			3	10	14,93%
Sevgi		2	1	1	6		1	3	14	20,90%
Sorumluluk					9	3			12	17,91%

Vatanseverlik								1	1	1,49%
Yardımseverlik	1		8					2	11	16,42%
Estetik									0	0,00%
Toplam	2	5	3	14	19	3	7	14	67	100,00%

Tablo 5 incelendiğinde A1 ders kitabında Türkçe öğretim programında yer alan kök değerlerin hepsine yer verildiği fakat kök değerler içinde yer almayan estetik değerine hiç yer verilmediği görülmektedir. Fakat tüm değerlere tüm ünitelerde rastlanmamaktadır. Adalet değerine 1 (%1,49), dostluk değerine 6 (%8,96), dürüstlük değerine 2 (%2,99), öz denetim değerine 5 (%7,46), sabır değerine 5 (%7,46), saygı değerine 10 (%14,93), sevgi değerine 14 (%20,9), sorumluluk değerine 12 (%17,91), vatanseverlik değerine 1 (%1,49), yardımseverlik değerine ise 11 (%16,42) kez rastlanmıştır. Toplam olarak kitap boyunca 67 defa değer aktarımına rastlanmıştır.

1. Ünite: Tanışma

YEE Yedi İklim Türkçe A1 Ders Kitabı (A1DK) 1. ünitesi olan “Tanışma” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: A1 Ders Kitabının 1. Ünitesi Olan “Tanışma” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı	2	100%
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	2	100,00%

Tablo 6’ya göre 1. ünite olan Tanışma adlı ünite kök değerlerden saygı 2 (%100) değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı ikidir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Öğretmen: Nasılsınız?

Öğrenciler: Teşekkür ederiz öğretmenim. İyiyiz. Siz nasılsınız?” (A1D, 2015,19) (saygı)

-Affedersiniz, boş yer var mı?

-Evet, var buyurun.” (A1D, 2015,24) (saygı)

2. Ünite: Ailemiz

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 2. ünitesi olan “Ailemiz” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: A1 Ders Kitabının 2. Ünitesi Olan “Ailemiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim	1	20%
Sabır		
Saygı	1	20%
Sevgi	2	40%
Sorumluluk		20%
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	1	20%
Estetik		
Toplam	5	100,00%

Tablo 7’ye göre 2. ünite olan Ailemiz adlı ünite kök değerlerden saygı, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı beştir. Öz denetim değerine 1 (%20), saygı değerine 1 (%20), sevgi değerine 2 (%40), yardımseverlik değerine ise 1 kez (%20) yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“(…) Ailemi çok seviyorum” (A1D, 2015,35) (sevgi)

“Amcamın iki oğlu var, onlar benim ağabeyim” (A1D, 2015,52) (saygı)

“Bütün aile bahçede. İrfan mangalda et pişiriyor. Filiz, masayı hazırlıyor. Asuman Filiz’e yardım ediyor.” (A1D, 2015,44) (yardımseverlik)

“Sabah erken uyanıyorum. Önce kahvaltı ediyorum. Kahvaltıdan sonra okula gidiyorum. Okulda derse giriyorum. Öğleyin öğle yemeğimi yiyorum. Öğleden sonra okulum bitiyor. Okuldan sonra eve geliyorum. Önce üstümü değiştiriyorum. Sonra ödevlerimi yapıyorum.” (A1D, 2015,48) (öz denetim)

“Ben ailemi çok seviyorum. (...) Bizim için aile çok önemlidir.” (A1D, 2015,52) (sevgi)

3. Ünite: Günlük Hayat

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 3. ünitesi olan “Günlük Hayat” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: A1 Ders Kitabının 3. Ünitesi Olan “Günlük Hayat” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	1	33,33%
Dürüstlük		
Öz denetim	1	33,33%
Sabır		
Saygı		
Sevgi	1	33,33%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	3	100,00%

Tablo 8’e göre 3. ünite olan Günlük Hayat adlı ünite kök değerlerden dostluk, öz denetim, sevgi değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı üçtür. Dostluk değerine 1 (%33,33), öz denetim değerine 1 (%33,33), sevgi değerine 1 (%33,33) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Murat’ın işi çok yorucu ama o işini çok seviyor.” (A1D, 2015,58) (sevgi)

“Murat saat 06.00’da uyandı. Kahvaltı etmedi. Saat altı buçukta spor salonuna gitti. Orada egzersiz yaptı, bisiklete bindi ama yüzmedi. Bir saat sonra eve döndü. Evde banyo yaptı ve kahvaltı etti. Saat sekiz buçukta işe gitti.” (A1D, 2015,58) (öz denetim)

“Gazi Üniversitesinde okuyorum. Geçen hafta sınavlarımız vardı. Cuma günü son sınava girdik. Cumartesi günü arkadaşlarımla plan yaptık. Akün Tiyatrosuna gittik.” (A1D, 2015,71) (dostluk)

4. Ünite: Çevremiz

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 4. ünitesi olan “Çevremiz” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: A1 Ders Kitabının 4. Ünitesi Olan “Çevremiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet	1	7,14%
Dostluk		
Dürüstlük	1	7,14%
Öz denetim		
Sabır		
Saygı	3	21,43%
Sevgi	1	7,14%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	8	57,14%
Estetik		
Toplam	14	100,00%

Tablo 9’a göre 4. ünite olan Çevremiz adlı ünite kök değerlerden adalet, dürüstlük, saygı, sevgi ve yardımseverlik değerleri toplam 14 kez aktarılmıştır. Adalet değerine 1 (%7,14), dürüstlük değerine 1 (%7,14), saygı değerine 3 (%21,43), sevgi değerine 1 (%7,14), yardımseverlik değerine 8 (%57,14) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Elif: Affedersiniz, Yıldız Apartmanı nerede?

Büfeci: Parkın karşısında.

Elif: Teşekkür ederim.

Büfeci: Rica ederim.” (A1D, 2015,80) (saygı ve yardımseverlik)

“-İyi günler!

-İyi günler kızım, buyurun.

-Derya ile Deniz burada mı oturuyor?

-Evet, burada oturuyorlar. Onların dairesi dördüncü katta.

-Özür dilerim, rahatsız ettim.

-Rica ederim, önemli değil.” (A1D, 2015,80) (saygı ve yardımseverlik)

“-Affedersiniz, banka nerede?

-Banka, şu büyük binanın arkasında.

-Teşekkür ederim.” (A1D, 2015,85) (yardımseverlik)

“-Affedersiniz, spor salonu nerede?

-Spor salonu parkın içinde.

-Park nerede?

-Park, 500 metre ileride sağda.

-Teşekkür ederim.” (A1D, 2015,85) (yardımseverlik)

“-Merhaba!

-Merhaba!

-Affedersiniz, muhtarlık nerede?

-50 metre ileriye gidin. Karşıya geçin. Önünüze park çıkacak. Muhtarlık parkın içinde.

-Teşekkür ederim.

Rica ederim.” (A1D, 2015,86) (yardımseverlik)

“-İyi günler beyefendi.

-İyi günler hanımefendi, buyurun.

-Affedersiniz, Aile Sağlığı Merkezi nerede?

-Yüz metre yürüyün. Sonra sağa dönün. Köşede fırın var. Aile Sağlığı Merkezi, fırının 50 metre ilerisinde.

-Teşekkür ederim.

-Rica ederim.” (A1D, 2015,86) (yardımseverlik)

“-Affedersiniz, metro istasyonu nerede?

-Metro istasyonu bu sokağın sonunda. Uzak mı?

-Çok uzak değil. 500 metre ileride.” (A1D, 2015,86) (yardımseverlik)

“Poşetleri taşımak için anneme yardım etmek istedim. Annem bu teklifime çok sevindi. Annem poşetlerin bir kısmını bana verdi.” (A1D, 2015,87) (yardımseverlik)

“Büyüklerinize saygılı davranın.” (A1D, 2015,94) (saygı)

“Önce öğrenin sonra helal para kazanın ve evlenin.” (A1D, 2015,94) (adalet)

“Çocukları sevin, onların başlarını okşayın ve onlara hediyeler verin.” (A1D, 2015,94) (sevgi)

“Her yerde doğruyu söyleyin. Hiçbir zaman yalan söylemeyin.” (A1D, 2015,94) (dürüstlük)

5. Ünite: Meslekler

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 5. Ünitesi olan “Meslekler” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: A1 Ders Kitabının 5. Ünitesi Olan “Meslekler” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük	1	5,26%
Öz denetim	1	5,26%
Sabır	1	5,26%
Saygı	1	5,26%
Sevgi	6	31,58%
Sorumluluk	9	47,37%
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	19	100,00%

Tablo 10'a göre 5. ünite olan Meslekler adlı ünite kök değerlerden dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk değerleri toplam 19 kez aktarılmıştır. Dürüstlük değerine 1 (%5,26), öz denetim değerine 1 (%5,26), saygı değerine 1 (%5,26), sabır değerine 1 (%5,26), sevgi değerine 6 (%31,58), sorumluluk değerine 9 (%47,37) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Öğrencilerimin hepsini çok seviyorum.” (A1D, 2015,98) (sevgi)

“Biliyorum, öğrencilerim ziyaretime gelecekler, elimi öpecekler.” (A1D, 2015,99) (saygı)

“Ben öğretmenim ve mesleğimi çok seviyorum.” (A1D, 2015,99) (sevgi)

“Doktor: Hastaları muayene ediyorum, onlara ilaç yazıyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Mimar: Evlerin, binaların tasarımını yapıyor, planını ben çiziyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Manav: Taze sebze ve meyveleri ben satıyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Şoför: Ömrüm yollarda geçiyor. Bazen insan bazen eşya taşıyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Veteriner: Hasta hayvanları tedavi ediyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Eczacı: Doktorlar reçete yazıyor, ben ilaç hazırlıyorum ve satıyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Sunucu: Televizyondan ya da radyodan hava durumu hakkında bilgi veriyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Terzi: Gömleğinizi, pantolonunuzu, takım elbisenizi ben dikiyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“Kuaför: Saçlarınızı kesiyorum, boyuyorum.” (A1D, 2015,102) (sorumluluk)

“İkinizin de mesleği bana uygun değil. Ben kazı yapmak istiyorum. Eski uygarlıkları araştırmak istiyorum.” (A1D, 2015,105) (öz denetim ve dürüstlük)

“Yüzmeyi, satranç oynamayı, fotoğraf çekmeyi ve seyahat etmeyi seviyorum.” (A1D, 2015,112) (sevgi)

“Arkadaşlarımla sohbet etmeyi, kitap okumayı, müzik dinlemeyi ve mangalda et pişirmeyi çok seviyorum.” (A1D, 2015,112) (sevgi)

“Ödev yapmayı, bilgisayar oyunları oynamayı ve sıcakta yürümeyi sevmiyorum.” (A1D, 2015,112) (sevgi)

“Bulaşık yıkamayı, ütü yapmayı, soğuk havayı ve geveze insanları hiç sevmiyorum.” (A1D, 2015,112) (sevgi)

“Bakırcılık çok sabır istiyor.” (A1D, 2015,114) (sabır)

6. Ünite: Ulaşım

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 6. ünitesi olan “Ulaşım” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: A1 Ders Kitabının 6. Ünitesi Olan “Ulaşım” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi		
Sorumluluk	3	100,00%
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	3	100,00%

Tablo 11’e göre 6. ünite olan Ulaşım adlı ünite kök değerlerden sorumluluk değeri toplam 3 (%100) kez aktarılmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değer ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Lütfen, kemerinizi kurallara uygun şekilde bağlayınız. Cep telefonlarınızı kapatınız ya da uçuş moduna alınız.” (A1D, 2015,118) (sorumluluk)

“Önce kendi maskenizi, sonra çocuğunuzunkini takınız.” (A1D, 2015,118) (sorumluluk)

“Annem etleri hazırladı, babam mangalı yaktı.” (A1D, 2015,131) (sorumluluk)

7. Ünite: İletişim

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 7. ünitesi olan “İletişim” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: A1 Ders Kitabının 7. Ünitesi Olan “İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	3	42,86%
Dürüstlük		
Öz denetim	1	14,29%
Sabır	2	28,57%
Saygı		
Sevgi	1	14,29%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	7	100,00%

Tablo 12’ye göre 7. ünite olan İletişim adlı ünite kök değerlerden dostluk, öz denetim, sabır, sevgi değerleri toplam 7 kez aktarılmıştır. Dostluk değerine 3 (%42,86), öz denetim değerine 1 (%14,29), sabır değerine 2 (%28,57), sevgi değerine 1 (%14,29) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Şimdi çok çalışıyorum ve yoruluyorum ama mutluyum. Çünkü Emre çok mutlu.” (A1D, 2015,145) (dostluk ve sevgi)

“Dünyanın en sabırlı hayvanı benim.” (A1D, 2015,146) (sabır)

“Fikri Bey, bütün arkadaşlarını düğüne davet etti.” (A1D, 2015,148) (dostluk)

“Oğlumuzun ilk doğum gününü siz değerli dostlarımızla kutlamaktan mutluluk duyacağız.” (A1D, 2015,149) (dostluk)

“Bir haftadan beri heyecanla bekliyorum.” (A1D, 2015,151) (sabır)

“Öğrenci, sabah kütüphanede kitap okumaya başladı ve hâlâ okuyor.” (A1D, 2015,152) (öz denetim)

“Osmanlı Devleti'nde, habercilerin farklı görevleri vardı. Bir kısmı acil haberleri ulaştırdı bir kısmı da normal haber veya mektup götürdü” (A1D, 2015,152) (sorumluluk)

8. Ünite Tatil

YEE Yedi İklim Türkçe A1 ders kitabının 8. ünitesi olan “Tatil” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13: A1 Ders Kitabının 8. Ünitesi Olan “Tatil” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	2	14,29%
Dürüstlük		
Öz denetim	1	7,14%
Sabır	2	14,29%
Saygı	3	21,43%
Sevgi	3	21,43%
Sorumluluk		
Vatanseverlik	1	7,14%
Yardımseverlik	2	14,29%
Estetik		
Toplam	14	100,00%

Tablo 13’e göre 8. ünite olan Tatil adlı ünite kök değerlerden dostluk, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri toplam 14 kez aktarılmıştır. Dostluk değerine 2 (%14,29), öz denetim değerine 1 (%7,14), saygı değerine 3 (%21,43), sabır değerine 2 (%14,29), sevgi değerine 3 (%21,43), vatanseverlik değerine 1 (%7,14), yardımseverlik değerine ise 2 (%14,29) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Çok heyecanlıydım. Gece zor uyudum çünkü biz daha önce Büyüka'da'yı görmedik.” (A1D, 2015,156) (sabır)

“Sabah çok erken uyandım. Hemen anneme yardım ettim.” (A1D, 2015,156)
(yardımseverlik)

“Arkadaşlarla geçen hafta sonu doğa yürüyüşüne çıktık.” (A1D, 2015,158) (dostluk)

“Türk dilini ve kültürünü öğreniyorum. Biraz çalıştım ve kolayca öğrendim. Türkleri çok sevdim. Onlar çok sıcakkanlı.” (A1D, 2015,158) (vatanseverlik)

“Ben hem çok geziyorum hem de çok okuyorum. Böylece birçok şeyi daha iyi biliyorum.” (A1D, 2015,162) (öz denetim)

“Melike, her yaz tatilini burada geçiriyor. Bu tatilde de Amasra'da olacak ama bu kez yanında arkadaşı Özge de var.” (A1D, 2015,162) (dostluk)

“Anıtkabir'e gittim. Turiste yardım ettim.” (A1D, 2015,163) (yardımseverlik)

“Arkadaşlarımla kar topu savaşı yapıyoruz.” (A1D, 2015,164) (dostluk)

“Asuman Hanım: Nerede kaldı bu çocuklar?

Mustafa Bey: Bir an önce gelsinler de beraber baklava yiyelim, kahve içelim.” (A1D, 2015,166) (sabır)

“Sen gittin gideli içimde öyle bir sızı var ki
Yalnız sen anlarsın sen şimdi uzakta
Cennette meleklerle bizi düşler ağlarsın

Bugün bayram erken kalkın çocuklar
Giyelim en güzel giysileri
Elimizde taze kır çiçekleri
Üzmeyelim bugün annemizi

Sen yaz geceleri yıldızlar içinden
Ara sıra bize göz kırparsın
Sen soğuk günlerde kalbimi ısıtan en sıcak anımsın

Bugün bayram çabuk olun çocuklar
Annemiz bugün bizi bekler
Bayramlarda hüznülenir melekler
Gönül alır bu güzel çiçekler” (A1D, 2015,171) (sevgi ve saygı)

“Babası Salih Bey ile bayramlaştı. Sedat da Salih Bey’in elini öptü ve Salih Bey Sedat’a bayram harçlığı verdi.” (A1D, 2015,172) (sevgi ve saygı)

“Sedat, babasının ve annesinin elini öptü. Annesi ve babası ona para verdi.” (A1D, 2015,172) (sevgi ve saygı)

A1 Çalışma Kitabı Bulgular

YEE Yedi İklim Türkçe A1 Çalışma Kitabı tıpkı ders kitabında olduğu gibi Tanışma, Ailemiz, Günlük Hayat, Çevremiz, Meslekler, Ulaşım, İletişim ve Tatil olmak üzere sekiz üniteden oluşmaktadır. Bu ünitelerde yer alan değerler ve bu değerlerin ünitelere göre dağılımı Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14: A1 Çalışma Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı

Değerler	1.Ünite Tanışma	2.Ünite Ailemiz	3.Ünite Günlük Hayat	4.Ünite Çevremiz	5.Ünite Meslekler	6.Ünite Ulaşım	7.Ünite İletişim	8. Ünite Tatil	Frekans	Yüzde
Adalet									0	0,00%
Dostluk			1			1		2	4	17,39%
Dürüstlük									0	0,00%
Öz denetim		1			1				2	8,70%
Sabır							1		1	4,35%
Saygı									0	0,00%
Sevgi		1	1	2	1	1	2		8	34,78%
Sorumluluk					1	1			2	8,70%
Vatanseverlik								1	1	4,35%
Yardımseverlik				5					5	21,74%

Estetik									0	0,00%
Toplam	0	2	2	7	3	3	3	3	23	100,00%

Tablo 14 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe A1 Çalışma Kitabı'nda öğretim programında yer alan kök değerlerin hepsine yer verilmediği görülmektedir. Adalet, saygı, dürüstlük ve estetik değerlerine ait herhangi bir veriye kitap boyunca rastlanmamıştır. Dostluk değerine 4 (%17,39), öz denetim değerine 2 (%8,7), sevgi değerine 8 (%34,78), sorumluluk değerine 2 (%8,7), vatanseverlik değerine 1 (%4,3), yardımseverlik değerine 5 (%21,74) kez rastlanmış olup toplamda 23 kez değer aktarımı tespit edilmiştir. 1. Ünite olan Tanışma ünitesi dışında tüm ünitelerde en az iki (2) değer aktarımına rastlanmıştır.

1. Ünite Tanışma

Bu üniteye Yedi İklim Türkçe A1 Ders Kitabı'nda yer alan metinlerden oluşturulmuş tanışma ve kalıp sözlerden (iyi günler, memnun oldum, günaydın, hoş geldiniz, vb.) oluşan ifadeleri içeren etkinlikler yer almaktadır ve etkinlikler genellikle boşluk doldurma ve soru cevap şeklindedir. Bu üniteye değer aktarımını işaret eden bir veriye rastlanmamıştır.

2. Ünite Ailemiz

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 2. ünitesi olan “Ailemiz” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15: A1 Çalışma Kitabının 2. Ünitesi Olan “Ailemiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim	1	50,00%
Sabır		
Saygı		
Sevgi	1	50,00%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		

Estetik Toplam	2	100,00%
-------------------	---	---------

Tablo 15’e göre 2. ünite olan Ailemiz adlı ünite de değerlerden sevgi ve öz denetim değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı ikidir. Öz denetim 1 (%50) ve sevgi değerine ise 1 kez (%50) yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“O, her sabah erken uyanıyor ve ailesi ile birlikte kahvaltı ediyor. Tıraş oluyor, giyiniyor ve okula gidiyor. Öğrencileri, Barış Bey’i çok seviyorlar.” (A1Ç, 2015, 27), (öz denetim, sevgi)

3. Ünite Günlük Hayat

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 3. ünitesi olan “Günlük Hayat” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16: A1 Çalışma Kitabının 3. Ünitesi Olan “Günlük Hayat” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet	1	50,00%
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı	1	50,00%
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik	2	100,00%
Toplam		

Tablo 16’ya göre 3. ünite olan Günlük Hayat adlı ünite de kök değerlerden sevgi ve dostluk değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı ikidir. Dostluk değerine 1 (%50), sevgi değerine ise 1 kez (%50) yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Bugün okul arkadaşlarımla Konya’ya gidiyor uz. Konya’da M evlana türbesi var. O, insanları çok seviyor. Bizlere “İnsanları sevelim.” diyor.” (A1Ç, 2015, 32), (dostluk, sevgi)

4. Ünite Çevremiz

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 4. ünitesi olan “Çevremiz” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17: A1 Çalışma Kitabının 4. Ünitesi Olan “Çevremiz” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi	2	28,57%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	5	71,43%
Estetik		
Toplam	7	100,00%

Tablo 17’ye göre 4. ünite olan Çevremiz adlı ünite kök değerlerden sevgi ve dostluk değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı yedidir. Sevgi değerine 2 (%28,57), yardımseverlik değerine ise 5 kez (%71,43) yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Ben Aşıyan Sokağı’nda oturmuyorum ama bu sokağı çok seviyorum. Bu sokakta herkes çok yardımsever ve iyi.” (A1Ç, 2015, 43), (sevgi, yardımseverlik)

“20 yıldır bu fırında çalışıyorum. İşimi çok seviyorum.” (A1Ç, 2015, 43), (sevgi)

“-İyi günler hanımefendi.

-İyi günler hanımefendi, buyurun.

-Affedersiniz, taksi durağı buraya çok uzak mı acaba?

-Hayır hanımefendi uzak değil. Bu sokağın sonunda.

-Sokağın sonu nerede?

-150 metre ileride.” (A1Ç, 2015, 45), (yardımseverlik)

“-Affedersiniz, acaba bu caddede otel var mı?

-Evet beyefendi var.

-Caddenin neresinde?

-Caddeden sağa doğru yürüyün.100 metre ileride büyük bir postane var. Postanenin hemen yanında.” (A1Ç, 2015, 45), (yardımseverlik)

“-İyi günler memur bey.

-İyi günler hanımefendi.

-Affedersiniz, taksi durağı nerede?

-Taksi durağı 100 metre ileride.

-Teşekkür ederim.” (A1Ç, 2015, 45), (yardımseverlik)

“- Affedersiniz, karakol nerede?

- Karşıya geçin. Karakol 150 metre ileride solda.

-Teşekkür ederim.” (A1Ç, 2015, 45), (yardımseverlik)

5. Ünite Meslekler

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 5. ünitesi olan “Meslekler” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: A1 Çalışma Kitabının 5. Ünitesi Olan “Meslekler” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet	1	33,33%
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		

Saygı		
Sevgi	1	33,33%
Sorumluluk	1	33,33%
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	3	100,00%

Tablo 18 incelendiğinde 5. ünite olan Meslekler adlı üniteye kök değerlerden öz denetim, sevgi ve sorumluluk değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı üçtür. Öz denetim değerine 1 (%33,33), sevgi değerine 1 (%33,33), sorumluluk değerine ise 1 (%33,33) kere yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Ahmet: Bugünlerde neler yapıyorsun?

Olga: Türkçe çalışıyorum.

Ahmet: Nasıl çalışıyorsun?

Olga: Kelime ezberliyorum, alıştırma yapıyorum.

Ahmet: Başka neler yapıyorsun?

Olga: Zamanım yok. Gazete okuyorum. Çok yakında Türkçeyi öğreneceğim.

Ahmet: Niçin Türkçe öğreniyorsun?

Olga: Okulu bitireceğim. Türkiye’ye gideceğim.

Ahmet: Orada ne yapacaksın?

Olga: Orada çalışacağım ve sonra ülkeme döneceğim.” (A1Ç, 2015, 61), (öz denetim, sorumluluk)

“Benim adım Leylek. Sıcak çok seviyorum. Sıcak ülkelere göç ediyorum.” (A1Ç, 2015, 64), (sevgi)

6. Ünite Ulaşım

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 6. ünitesi olan “Ulaşım” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: A1 Çalışma Kitabının 6. Ünitesi Olan “Ulaşım” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet	1	33,33%
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı	1	33,33%
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik	1	33,33%
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	3	100,00%

Tablo 19 incelendiğinde 6. ünite olan Ulaşım adlı ünite kök değerlerden dostluk, sevgi ve sorumluluk değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı üçtür. Dostluk değerine 1 (%33,33), sevgi değerine 1 (%33,33), sorumluluk değerine ise 1 (%33,33) kere yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“...(Hayatımdaki)... en önemli insan annemdir.” (A1Ç, 2015, 68), (sevgi)

“İlkokuldaki arkadaşlarımla hâlâ görüşüyorum.” (A1Ç, 2015, 69), (dostluk)

“Dünyadaki su kaynakları yok oluyor.” (A1Ç, 2015, 69), (sorumluluk)

7. Ünite İletişim

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 7. ünitesi olan “İletişim” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20: A1 Çalışma Kitabının 7. Ünitesi Olan “İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
----------	---------	-------

Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır	1	33,33%
Saygı		
Sevgi	2	66,67%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	3	100,00%

Tablo 20 incelendiğinde 7. ünite olan İletişim adlı ünite kök değerlerden sevgi ve sabır değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı üçtür. Sabır değerine 1 (%33,33), sevgi değerine 2 (%66,67), kere yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Ayrıca köyde bir sürü arkadaşım var. Hepsini çok seviyorum. Köyü çok seviyorum.” (A1Ç, 2015, 80), (sevgi)

“Anne tavuk, günlerdir yumurtaların üstünde sevgiyle ve sabırla oturuyor.” (A1Ç, 2015, 89), (sevgi ve sabır)

8. Ünite Tatil

YEE Yedi İklim Türkçe A1 çalışma kitabının 8. ünitesi olan “Tatil” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21: A1 Çalışma Kitabının 8. Ünitesi Olan “Tatil” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	2	66,67%
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik	1	33,33%
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	3	100,00%

Tablo 21 incelendiğinde 8. ünite olan Tatil adlı ünite kök değerlerden dostluk ve vatanseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı üçtür. Vatanseverlik değerine 1 (%33,33), dostluk değerine 2 (%66,67), kere yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın etkinliklerinde ve okuma parçalarında geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“İstanbul’dan arkadaşlarım geldi. Dün çok güzel vakit geçirdik. Onlarla önce köyümüzü, sonra da Artvin’i gezdik. Bu sabah arabayla Çoruh Nehri’ne doğru yola çıktık. Hepimiz çok heyecanlıydık.” (A1Ç, 2015, 91), (dostluk)

“İstanbul’da Hafta Sonu” adlı metnin genelinde dostluk değerinin vurgulandığı tespit edilmiştir. (A1Ç, 2015, 93), (dostluk)

“Türkiye tarihi, kültürel değerleri ile çok zengin bir ülke. Restoranlarda servis kalitesi mükemmel. Yiyecekler çok ucuz ve lezzetli.” (A1Ç, 2015, 96), (vatanseverlik)

A2 Ders Kitabı Bulgular

YEE Yedi İklim Türkçe A2 Ders Kitabı; Zaman ve Mekân, Sağlıklı Yaşam, Sosyal Etkinlikler, Güzel Ülkem, Üretimden Tüketime, Duygular, Teknoloji ve İletişim, İnsan ve Toplum olmak üzere sekiz ünitelerden oluşmaktadır. Bu ünitelerde yer alan değerler ve bu değerlerin ünitelere göre dağılımı Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22: A2 Ders Kitabında Yer Alan Değerlerin Ünitelere Göre Dağılımı

Değerler	1. Ünite Zaman ve Mekân	2. Ünite Sağlıklı Yaşam	3. Ünite Sosyal Etkinlikler	4. Ünite Güzel Ülkem	5. Ünite Üretimden Tüketime	6. Ünite Duygular	7. Ünite Teknoloji ve İletişim	8. Ünite İnsan ve Toplum	Frekans	Yüzde
Adalet									0	0,00%
Dostluk	1		2						3	4,11%
Dürüstlük		1	1	2					4	5,48%
Öz denetim	2		7	2	1		3		15	20,55%
Sabır	1		2						3	4,11%
Saygı				1					1	1,37%

Sevgi	2	3	5	6	1	3	3	2	25	34,25%
Sorumluluk		1	6	2					9	12,33%
Vatanseverlik			2	1					3	4,11%
Yardımseverlik	2	2	1			1	3	1	10	13,70%
Estetik										0,00%
Toplam	8	7	26	14	2	4	9	3	73	100%

Tablo 22 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe A2 Ders Kitabı'nda öğretim programında yer alan değerlerin hepsine yer verilmediği görülmektedir. Adalet ve estetik değerlerine ait herhangi bir veriye kitap boyunca rastlanmamıştır. Dostluk değerine 3 (%4,11), dürüstlük değerine 4 (%5,48), öz denetim değerine 15 (%20,55), sabır değerine 3 (%4,11), saygı değerine 1 (%1,37), sevgi değerine 25 (%34,25), sorumluluk değerine 9 (%12,33), vatanseverlik değerine 3 (%4,11), yardımseverlik değerine 10 (%13,7) kez rastlanmıştır olup toplamda 73 defa değer aktarımı tespit edilmiştir. Ünitelerin tamamında en az iki değer aktarımına rastlanmıştır.

1. Ünite Zaman ve Mekân

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 1. ünitesi olan “Zaman ve Mekân” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23: A2 Ders Kitabının 1. Ünitesi Olan “Zaman ve Mekân” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	1	12,50%
Dürüstlük		
Öz denetim	2	25,00%
Sabır	1	12,50%
Saygı		
Sevgi	2	25,00%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	2	25,00%
Estetik		
Toplam	8	100,00%

Tablo 23'e göre 1. ünite olan Zaman ve Mekân adlı ünite kök değerlerden dostluk, öz denetim, sabır, sevgi ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı sekizdir. Dostluk değerine 1 (%12,5), öz denetim değerine 2 (%25), sabır değerine 1 (%12,5), sevgi değerine 2 (%25) ve yardımseverlik değerine de 2 (%25) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler ilgili kitabın okuma ve dinleme metinlerinde geçen şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Dersten önce arkadaşlarıyla birlikte kantine gitti, sohbet etti.” (A2D, 2015, 10), (dostluk)

“Biraz dinlendi, ödevlerini yaptı.” (A2D, 2015, 10), (öz denetim)

“Kahvaltıdan önce ellerimi yıkadım. Sonra kahvaltı ettim. Daha sonra dişlerimi fırçaladım.” (A2D, 2015, 11), (öz denetim)

“...

-Abla çok yoruldum, ne olur yardım et!

Ablası küçük kızını duymamış bile...” (A2D, 2015, 19), (yardımseverlik)

“Hacı Bektaş-1 Veli, düşünceleriyle insanlara yol gösterdi.” (A2D, 2015, 21), (yardımseverlik)

“Mimar Sinan en önemli eserlerini 60 yaşından sonra yaptı.” (A2D, 2015, 21), (sabır)

“Yunus Emre insanları barışa, sevgiye ve hoşgörüye davet etti.” (A2D, 2015, 21), (sevgi)

“Şimdi sen Kayseri'ye mi gideceksin? Bak bu hiç iyi olmadı, biz senden nasıl ayrılacağız?” (A2D, 2015, 22), (sevgi)

2. Ünite Sağlıklı Yaşam

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 2. ünitesi olan “Sağlıklı Yaşam” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24: A2 Ders Kitabının 2. Ünitesi Olan “Sağlıklı Yaşam” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük	1	14,29%
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi	3	42,86%
Sorumluluk	1	14,29%
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	2	28,57%
Estetik		
Toplam	7	100,00%

Tablo 24'e göre 2. ünite olan Sağlıklı Yaşam adlı üniteye kök değerlerden dürüstlük, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı yedidir. Dürüstlük değerine 1 (%14,29), sevgi değerine 3 (%42,86), sorumluluk değerine 1 (%14,29) ve yardımseverlik değerine de 2 (%28,57) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Ben İğneden korkuyorum.” (A2D, 2015, 31), (dürüstlük)

“İnanmıyorum, senin kadar cesur bir kız iğneden korkuyor! Haydi, kalk doktora beraber gidelim.” (A2D, 2015, 31), (yardımseverlik)

“Teyzemi, annem ...(kadar)... seviyorum.” (A2D, 2015, 37), (sevgi)

“Doğa çöp kutusu değil Geleceğimiz için dünyamızı kurtaralım. Tek bir "Dünya" var.” (A2D, 2015, 39), (sorumluluk)

“Alo, Esra abla bana bir şey oldu. Lütfen, hemen gel!

Meryem, iyi misin? Neler oluyor? Dün gece rüyamda uzaylılar beni kaçırdı. Mars'a gittik. Masmavi bir gezegen di ve cehennem gibi sıcaktı. Başka bir şey hatırlamıyorum. Sabah uyandım ve yüzümde kıpkırmızı benekler vardı. Çok korkuyorum, lütfen çabuk gel.

Annem uyuyor, ona not yazacağım ve geleceğim. Merak etme! Sakin ol!” (A2D, 2015, 41), (yardımseverlik, sevgi)

“Esra, sevgi ve korkuyla Meryem'e sarıldı. İşte o anda ikisi de hasta oldu.” (A2D, 2015, 41), (sevgi)

3. Ünite Sosyal Etkinlikler

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 3. ünitesi olan “Sosyal Etkinlikler” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25: A2 Ders Kitabının 3. Ünitesi Olan “Sosyal Etkinlikler” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	2	7,69%
Dürüstlük	1	3,85%
Öz denetim	7	26,92%
Sabır	2	7,69%
Saygı		
Sevgi	5	19,23%
Sorumluluk	6	23,08%
Vatanseverlik	2	7,69%
Yardımseverlik	1	3,85%
Estetik		
Toplam	26	100,00%

Tablo 25’e göre 3. ünite olan Sosyal Etkinlikler adlı üniteye kök değerlerden dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı yirmi altıdır. Dostluk değerine 2 (%7,69), dürüstlük değerine 1 (%3,85), öz denetim değerine 7 (%26,92), sabır değerine 2 (%7,69), sevgi değerine 5 (%19,23), sorumluluk değerine 6 (%23,08), vatanseverlik değerine 2 (%7,69) ve yardımseverlik değerine de 1 (%3,85) kez rastlanmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Her sabah erkenden kalkarım.” (A2D, 2015, 50), (öz denetim)

“...evde ödevlerimizi yaparız.” (A2D, 2015, 50), (sorumluluk)

“Biz ..(her akşam).. ailece kitap ...(okuruz)...Tam bir saat kimse gürültü ...(yapmaz)... herkes ...(sessizce)... kitabını okur.” (A2D, 2015, 50), (öz denetim)

“...(Bence)... kitaplar insanın en iyi dostudur.” (A2D, 2015, 50), (dostluk)

“Ürgüplüler kitapları çok sever ve hepsi ailece kitap okumaya başlar.” (A2D, 2015, 50), (sevgi)

“Çocuklar Mustafa Bey'in yolunu dört gözle bekler.” (A2D, 2015, 50), (sabır)

“Ablam anneme yardım etmez.” (A2D, 2015, 52), (yardımseverlik)

“Ben her zaman düzenli ders çalışırım.” (A2D, 2015, 53), (öz denetim, sorumluluk)

“Hemşireler hastalara iğne vururlar.” (A2D, 2015, 53), (sorumluluk)

“Trafikte kırmızı ııkta durur, yeşil ııkta geçeriz.” (A2D, 2015, 54), (sorumluluk)

“Benim adım Önder. Oğuz Atay'ın romanlarını çok severim.” (A2D, 2015, 54), (sevgi)

“Mustafa İnan, fakir bir ailenin çocuğudur. Ancak büyük bir azimle çalışır, bilim adamı olur ve insanlara yardım eder.” (A2D, 2015, 54), (öz denetim, yardımseverlik)

“Christy Brown'ın "Sol Ayağım" isimli kitabını çok severim.” (A2D, 2015, 54), (sevgi)

“Mevlana bütün canlıları sever ve herkese tüm canlıları sevmeyi tavsiye eder.” (A2D, 2015, 54), (sevgi)

“Ben hiçbir zaman yalan söylemem.” (A2D, 2015, 55), (dürüstlük)

“Şeker hastasıyım bu sebeple ilaçlarımı düzenli kullanırım.” (A2D, 2015, 57), (öz denetim)

“Biraz kilo vermek istiyor bu sebeple diyet yapıyor.” (A2D, 2015, 57), (öz denetim)

“Her akşam ödev yaparım bu yüzden dışarı çıkmam.” (A2D, 2015, 57), (öz denetim ve sorumluluk)

“Dostça yaşarız.” (A2D, 2015, 58), (dostluk)

“Öğretmenimizi sessizce dinleriz.” (A2D, 2015, 58), (öz denetim ve sorumluluk)

“Eşler birbirlerini çok severler.” (A2D, 2015, 59), (sevgi)

“...anne ve babalarının yeniden evlenmeleri için uğraşırlar. Ancak bu o kadar kolay olmaz. Günlerce uğraşırlar. Sonunda büyük bir çabayla anne ve babalarını barıştırırlar.” (A2D, 2015, 59), (sabır)

“Bu şampiyonluğu ülkeme hediye ediyorum. Biraz sonra milli marşımızı söyleyeceğiz ve ardından madalyamızı alacağız. Bu, çok gurur verici bir duygu.” (A2D, 2015, 62), (vatanseverlik)

4. Ünite Güzel Ülkem

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 4. ünitesi olan “Güzel Ülkem” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: A2 Ders Kitabının 4. Ünitesi Olan “Güzel Ülkem” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük	2	14,29%
Öz denetim	2	14,29%
Sabır		
Saygı	1	7,14%
Sevgi	6	42,86%
Sorumluluk	2	14,29%
Vatanseverlik	1	7,14%
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	14	100,00%

Tablo 26’ya göre 4. ünite olan Güzel Ülkem adlı ünite kök değerlerden dürüstlük, öz denetim, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı on dördür. Dürüstlük değerine 2 (%14,29), öz denetim değerine 2 (%14,29), saygı değerine 1 (%7,14), sevgi değerine 6 (%42,86), sorumluluk değerine 2 (%14,29), vatanseverlik değerine 1 (%7,14) kez rastlanmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Ülkemin her yerini gezmek, tanımak istiyorum.” (A2D, 2015, 74), (vatanseverlik)

“Yemekten sonra(kahve içmeyi)... severim.” (A2D, 2015, 74), (sevgi)

- “Çok gerginim,(tartışmak)... istemiyorum.” (A2D, 2015, 74), (dürüstlük)
- “Akşamları güneşin batışını seyretmeyi çok seviyorum.” (A2D, 2015, 74), (sevgi)
- “Kardeşim temizlik yapmaktan hiç hoşlanmıyor.” (A2D, 2015, 74), (sevgi)
- “Ödev yapmayı sevmiyorum.” (A2D, 2015, 74), (sevgi)
- “Babam, her zaman doğruları söylemeyi tavsiye eder.” (A2D, 2015, 74), (dürüstlük)
- “Her sabah yürüyüş yaparım.” (A2D, 2015, 78), (öz denetim)
- “Annesi, Oğuz'a yemeğini bitirmesini söyledi.” (A2D, 2015, 85), (sorumluluk)
- “Öğretmen, bana ödevimi yapmamı söyledi.” (A2D, 2015, 85), (sorumluluk)
- “Seni üzmem istemem çünkü seni çok seviyorum.” (A2D, 2015, 86), (sevgi)
- “Biz yaşlılara saygı gösteririz.” (A2D, 2015, 86), (saygı)
- “Ben akşamları ders çalışırım. Gündüz çalışmayı sevmem.” (A2D, 2015, 86), (öz denetim)
- “Aslı asla soğan yemez. Kokusunu sevmiyor.” (A2D, 2015, 86), (sevgi)

5. Ünite Üretimden Tüketime

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 5. ünitesi olan “Üretimden Tüketime” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27: A2 Ders Kitabının 5. Ünitesi Olan “Üretimden Tüketime” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim	1	50,00%
Sabır		
Saygı		
Sevgi	1	50,00%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		

Estetik Toplam	2	100,00%
-------------------	---	---------

Tablo 27’ye göre 5. ünite olan Üretimden Tüketime adlı ünite kök değerlerden öz denetim ve sevgi değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı ikidir. Öz denetim değerine 1 (%50), sevgi değerine 1 (%50) kez rastlanmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Rıfat, Dilek’in gözlerine baktı. "Seni seviyorum." dedi.” (A2D, 2015, 96), (sevgi)

“Elini yıkamadı, yemek masasına oturdu.” (A2D, 2015, 97), (öz denetim)

6. Ünite Duygular

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 6. ünitesi olan “Duygular” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28: A2 Ders Kitabının 6. Ünitesi Olan “Duygular” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi	3	75,00%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	1	25,00%
Estetik		
Toplam	4	100,00%

Tablo 28’e göre 6. ünite olan Duygular adlı ünite kök değerlerden vatanseverlik ve sevgi değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı dördür. Sevgi değerine 3 (%75), yardımseverlik değerine 1 (%25) kez rastlanmıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Kızım üst kata yeni komşularımız geldi. Onlara bir tabak aşure götürebilir misin?” (A2D, 2015, 122), (yardımseverlik)

“Tuz kadar seviyorum.” (A2D, 2015, 125), (sevgi)

“Evrendeki yıldızlar kadar seviyorum.” (A2D, 2015, 125), (sevgi)

“Dünyalar kadar seviyorum.” (A2D, 2015, 125), (sevgi)

7. Ünite Teknoloji ve İletişim

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 7. ünitesi olan “Teknoloji ve İletişim” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29: A2 Ders Kitabının 7. Ünitesi Olan “Teknoloji ve İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim	3	33,33%
Sabır		
Saygı		
Sevgi	3	33,33%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	3	33,33%
Estetik		
Toplam	9	100,00%

Tablo 29’a göre 7. ünite olan Teknoloji ve İletişim adlı ünite kök değerlerden öz denetim, sevgi ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı dokuzdur. Öz denetim değerine 3 (%33,33), sevgi değerine 3 (%33,33), yardımseverlik değerine 3 (%33,33) kez rastlanmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Televizyona çok az zaman ayırıyor.” (A2D, 2015, 138), (öz denetim)

“İş dışındaki zamanını dinlenerek, spor yaparak geçiriyor.” (A2D, 2015, 138), (öz denetim)

“Çok fazla televizyon izlemiyor.” (A2D, 2015, 138), (öz denetim)

“Meryem'in anneannesi Asuman Hanım, çiçekleri çok sever. Evde bir sürü çiçek yetiştiriyor. Cam güzeli, menekşe, küpe çiçeği, begonya bunlardan sadece birkaçı. Asuman Hanım çiçeklerini, "Kuzucuklarım!" diye sever.” (A2D, 2015, 144), (sevgi)

“Anneannesi Meryem'i kucağına alır, onu sevgiyle öper sonra pembe çiçekli menekşesine bakarak Meryem'in kulağına "Onlar benim can yoldaşım, hayat arkadaşım." diye fısıldar.” (A2D, 2015, 144), (sevgi)

“Kedim Minnoş iki gündür hasta. Bu yüzden canım çok sıkılıyor. (...) Hayvanat bahçesindeki bütün hayvanları gördük ama benim aklım yine de Minnoş'taydı.” (A2D, 2015, 145), (sevgi)

“Yaşlı kadını yoldan geçirmek üzere elinden tuttu.” (A2D, 2015, 146), (yardımseverlik)

“Ali Dayı, bugün sabahtan akşama kadar tarlada yalnız başına çalıştı. Zehra Hanım ona yardım edemedi çünkü o biraz hastaydı ve evde kaldı.” (A2D, 2015, 147), (yardımseverlik)

“Atalarımız yüzyıllardır kuşları koru muş, beslemiş, onların barınmalarına yardımcı olmuşlardır. Bunun için evlerin, sarayların, camilerin, köprülerin ön yüzlerine kuş evleri yapmışlardır.” (A2D, 2015, 148), (yardımseverlik)

8. Ünite İnsan ve Toplum

YEE Yedi İklim Türkçe A2 ders kitabının 8. ünitesi olan “İnsan ve Toplum” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30: A2 Ders Kitabının 8. Ünitesi Olan “İnsan ve Toplum” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi	2	66,67%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	1	33,33%
Estetik		

Saygı	1					1	1		3	11,11%
Sevgi	1		5					1	7	25,93%
Sorumluluk								1	1	3,70%
Vatanseverlik	1			2					3	11,11%
Yardımseverlik	1		1	1				2	5	18,52%
Estetik									0	0,00%
Toplam	4	1	7	4	0	2	2	7	27	100,00%

Tablo 31 incelendiğinde Yedi İklim Türkçe A2 Çalışma Kitabı'nda öğretim programında yer alan değerlerin hepsine yer verilmediği görülmektedir. Adalet, estetik ve sabır değerlerine ait herhangi bir veriye kitap boyunca rastlanmamıştır. Dostluk değerine 2 (%7,41), dürüstlük değerine 2 (%7,41), öz denetim değerine 4 (%14,81), saygı değerine 3 (%11,11), sevgi değerine 7 (%25,93), sorumluluk değerine 1 (%3,7), vatanseverlik değerine 3 (%11,11), yardımseverlik değerine 5 (%18,52) kez rastlanmış olup toplamda 27 kez değer aktarımı tespit edilmiştir. 5. Ünite olan “Üretimden Tüketime” ünitesi dışında tüm ünitelerde en az bir (1) değer aktarımına rastlanmıştır.

1. Ünite Zaman ve Mekân

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 1. ünitesi olan “Zaman ve Mekân” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32: A2 Çalışma Kitabının 1. Ünitesi Olan “Zaman ve Mekân” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı	1	25,00%
Sevgi	1	25,00%
Sorumluluk		
Vatanseverlik	1	25,00%
Yardımseverlik	1	25,00%

Estetik Toplam	4	100,00%
-------------------	---	---------

Tablo 32'ye göre 1. ünite olan Zaman ve Mekân adlı ünite kök değerlerden saygı, sevgi, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı dördür. Saygı değerine 1 (%25), sevgi değerine 1 (%25), vatanseverlik değerine 1 (%25) ve yardımseverlik değerine de 1 (%25) kez yer verilmiştir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Nuri Bilge Ceylan, 2008 Cannes Film Festivali'nde "Üç Maymun" adlı filmiyle "En İyi Yönetmen" ödülünü aldı. Ödülü aldıktan sonra teşekkür konuşmasında "Bu ödülü birisine adamak istiyorum: Tutkuyla sevdiğim, yalnız ve güzel ülkeme..." dedi.” (A2Ç, 2015, 7), (vatanseverlik)

“İşimi bitirdikten sonra sana yardım edeceğim.” (A2Ç, 2015, 9), (yardımseverlik)

“Gitmeden önce dedesinin elini öptü.” (A2Ç, 2015, 10), (saygı)

“İki genç ilk görüşte birbirine âşık olmuş. Ancak arada büyük bir engel varmış. Hero'nun evlenmesi yasakmış ama Leandros, Hero'dan vazgeçmemiş. (...) Hero sabah Leandros'un cansız bedenini karşı kıyıda görmüş ve bu acıya dayanamamış, o da Kız Kulesi'nden Boğaz'a atlamış.” (A2Ç, 2015, 17), (sevgi)

2. Ünite Sağlıklı Yaşam

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 2. ünitesi olan “Sağlıklı Yaşam” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 33'te gösterilmiştir.

Tablo 33: A2 Çalışma Kitabının 2. Ünitesi Olan “Sağlıklı Yaşam” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim	1	100,00%
Sabır		
Saygı		
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik		

Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	1	100,00%

Tablo 33'e göre 2. ünite olan Sağlıklı Yaşam adlı ünite kök değerlerden sadece öz denetim değerine 1 (%100) rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı birdir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Ben annem gibi sağlığıma ve tem izliğime çok önem veriyorum ama kardeşim babam gibi sağlığına çok önem vermiyor. Ben her gün dengeli besleniyorum.” (A2Ç, 2015, 23), (öz denetim)

3. Ünite Sosyal Etkinlikler

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 3. ünitesi olan “Sosyal Etkinlikler” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 34'te gösterilmiştir.

Tablo 34: A2 Çalışma Kitabının 3. Ünitesi Olan “Sosyal Etkinlikler” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük	1	14,29%
Öz denetim		
Sabır		
Saygı		
Sevgi	5	71,43%
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	1	14,29%
Estetik		
Toplam	7	100,00%

Tablo 34'e göre 3. ünite olan Sosyal Etkinlikler adlı ünite kök değerlerden dürüstlük, sevgi ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı yedidir. Dürüstlük değerine 1 (%14,29), öz sevgi değerine 5 (%71,43) ve yardımseverlik değerine de 1 (%14,29) kez rastlanmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Ömer Bey fakir çocuklara kitap hediye ediyor Çevresindeki insanlar onu çok seviyor.” (A2Ç, 2015, 29), (yardımseverlik ve sevgi)

“Ben asla yalan söylemem.” (A2Ç, 2015, 30), (dürüstlük)

“Tarkan’ın milyonlarca hayranı var.” (A2Ç, 2015, 32), (sevgi)

“Çocukluğumdan beri kitap okumayı çok severim.” (A2Ç, 2015, 33), (sevgi)

“Eşim Funda ve benim için sinema bir tutkudur.” (A2Ç, 2015, 34), (sevgi)

“Fenerbahçe takımının hayranıdır.” (A2Ç, 2015, 37), (sevgi)

4. Ünite Güzel Ülkem

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 4. ünitesi olan “Güzel Ülkem” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 35’te gösterilmiştir.

Tablo 35: A2 Çalışma Kitabının 4. Ünitesi Olan “Güzel Ülkem” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet	1	25,00%
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır	2	50,00%
Saygı		
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik	2	50,00%
Yardımseverlik	1	25,00%
Estetik	4	100,00%
Toplam		

Tablo 35’e göre 4. ünite olan Güzel Ülkem adlı ünite kök değerlerden dostluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı on dördür. Dostluk değerine 1 (%25), vatanseverlik değerine 2 (%50) ve yardımseverlik değerine 1 (%25) kez rastlanmıştır. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Seyit Onbaşı, 1889 yılında dünyaya geldi. 1909 yılında askere gitti. 1912'de Balkan Savaşları'na katıldı. Savaş bittik ten sonra terhis olmadı ve Çanakkale Savaşları'nda topçu birliğinde görev aldı.” (A2Ç, 2015, 41), (vatanseverlik)

“Savaştan sonra, aynı ağırlıktaki bir mermiyi sırtına almasını söylediler. Fakat Seyit Onbaşı mermiyi kaldıramadı. “Şimdi kaldıramadım ama savaş çıksın yine kaldırıyorum.” dedi.” (A2Ç, 2015, 41), (vatanseverlik)

“Arkadaşım ile beraber film izlemeye gittik.” (A2Ç, 2015, 41), (dostluk)

“...Türk siperlerinin önünde, yaralı bir Anzak subayı askerlere sesleniyor ve yardım istiyor. (...) Türk askeri, yaralı subayı kucağına alıyor, düşman siperlerinin önüne bırakıyor ve dönüyor.” (A2Ç, 2015, 43), (yardımseverlik)

5. Ünite Üretimden Tüketime

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 5. ünitesi olan “Üretimden Tüketime” ünitesinde herhangi bir değer aktarımına rastlanmamıştır.

6. Ünite Duygular

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 6. ünitesi olan “Duygular” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36: A2 Çalışma Kitabının 6. Ünitesi Olan “Duygular” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk	1	50,00%
Dürüstlük		
Öz denetim		
Sabır		
Saygı	1	50,00%
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	2	100,00%

Tablo 36’ya göre 6. ünite olan Duygular adlı ünite kök değerlerden 1 dostluk (%50) ve 1 saygı (%50) değerlerinin aktarımına rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan

değerlerin toplam frekansı ikidir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir:

“Pelin final sınavlarını başarıyla tamamlayıp yaz tatili için Ankara'daki evine döndü. Bir an önce Ankara'daki arkadaşlarını görmek istedi. Bilgisayarını açıp hepsine mesaj gönderdi.” (A2Ç, 2015, 69), (dostluk)

“Ancak şakanın da bir sınırı vardır. Bazı insanlar şakaları ile insanlara zarar verir. Bu tür şakalara "eşek şakası" denir. Şakalarımızla İnsanları üzmemelim, onlara zarar vermeyelim.” (A2Ç, 2015, 70), (saygı)

7. Ünite Teknoloji ve İletişim

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 7. ünitesi olan “Teknoloji ve İletişim” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37: A2 Çalışma Kitabının 7. Ünitesi Olan “Teknoloji ve İletişim” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük		
Öz denetim	1	50,00%
Sabır		
Saygı	1	50,00%
Sevgi		
Sorumluluk		
Vatanseverlik		
Yardımseverlik		
Estetik		
Toplam	2	100,00%

Tablo 37’ye göre 7. ünite olan Teknoloji ve İletişim adlı ünite kök değerlerden 1 öz denetim (%50) ve 1 saygı (%50) değerlerinin aktarımına rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı ikidir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler kitapta yer alan şu kısımlarda tespit edilmiştir: “Başkalarını rahatsız etmemek için sessizce konuşuyor.” (A2Ç, 2015, 85), (saygı)

“Ali, filmi izlemek için geç saatlere kadar bekledi. Annesi Ali'ye "Yarınki derslerine hazırlandın mı?" diye sordu. Ali "Hayır, henüz hazırlanmadım anne, filmden sonra hazırlanacağım" dedi. (Hazırlanamadan uyuya kaldı.)” (A2Ç, 2015, 86), (öz denetim)

8. Ünite İnsan ve Toplum

YEE Yedi İklim Türkçe A2 çalışma kitabının 8. ünitesi olan “İnsan ve Toplum” ünitesinde rastlanan değerler Tablo 38’de gösterilmiştir.

Tablo 38: A2 Çalışma Kitabının 8. Ünitesi Olan “İnsan ve Toplum” Ünitesinde Rastlanan Değerler

Değerler	Frekans	Yüzde
Adalet		
Dostluk		
Dürüstlük	1	14,29%
Öz denetim	2	28,57%
Sabır		
Saygı		
Sevgi	1	14,29%
Sorumluluk	1	14,29%
Vatanseverlik		
Yardımseverlik	2	28,57%
Estetik		
Toplam	7	100,00%

Tablo 38’e göre 8. ünite olan İnsan ve Toplum adlı ünite kök değerlerden dürüstlük değerine 1 (%14,29), öz denetim değerine 2 (%28,57), sevgi değerine 1 (%14,29), sorumluluk değerine 1 (%14,29), yardımseverlik değerine 2 (%28,57) kez rastlanmıştır. Ünite boyunca aktarılan değerlerin toplam frekansı yedidir. Diğer değerlere ait bulguya rastlanmamıştır. Sözü edilen değerler şu cümlelerde tespit edilmiştir:

“Kardeşimi şikâyet ederim ama onu yine de çok severim. Biz tartışırız ama birbirimiz olmadan yapamayız.” (A2Ç, 2015, 89), (sevgi)

“Ahmet, ödevlerini her zaman düzenli yapar.” (A2Ç, 2015, 89), (öz denetim)

“(…) gündüzleri mağazada çalışıp geceleri lise eğitimi almaya karar vermiş. Lisede başarılı olduktan sonra sıra üniversiteye gelmiş. Bölümünü seçmeden önce uzun uzun düşünmüş. Sonunda hukuk eğitimi almaya karar vermiş. Yine, gündüzleri çalışıp

akşamları üniversiteye devam etmiş. Aynı zamanda ailesiyle ilgilenmiş, onları hiç ihmal etmemiş.” (A2Ç, 2015, 90), (sorumluluk, öz denetim)

“Yalan söyleyen kişiler mutsuzdur.” (A2Ç, 2015, 98), (dürüstlük)

“Ablam gibi iyi bir biyomedikal mühendisi olmak istiyorum. Onun gibi insanlara yardım etmek en büyük hayalim.” (A2Ç, 2015, 99), (yardımseverlik)

“Evsiz Hayvanları Koruma Derneğine üye oldum. Oradakiler gibi sokaktaki hayvanlara yardım etmek İstiyorum.” (A2Ç, 2015, 99), (yardımseverlik)

YEE Yedi İklim Türkçe seti A1, A2 ders ve A1, A2 çalışma kitaplarında rastlanan değerlerin frekansı ve yüzdesi Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39: A1, A2 Ders ve Çalışma Kitaplarında Rastlanan Değer Aktarımı

Değerler	A1 Ders Kitabı	A1 Çalışma Kitabı	A2 Ders Kitabı	A2 Çalışma Kitabı	Toplam	Yüzde
Adalet	1	0	0	0	1	0,53%
Dostluk	6	4	3	2	15	7,89%
Dürüstlük	2	0	4	2	8	4,21%
Öz denetim	5	2	15	4	26	13,68%
Sabır	5	1	3	0	9	4,74%
Saygı	10	0	1	3	14	7,37%
Sevgi	14	8	25	7	54	28,42%
Sorumluluk	12	2	9	1	24	12,63%
Vatanseverlik	1	1	3	3	8	4,21%
Yardımseverlik	11	5	10	5	31	16,32%
Estetik	0	0	0	0	0	0,00%
Toplam	67	23	73	27	190	100,00%

Tablo 39’a göre en çok değer aktarımına (73) A2 Ders Kitabı’nda rastlanırken en az değer aktarımına (23) A1 Çalışma kitabında rastlanmıştır. A1, A2 ders ve çalışma

kitaplarında toplam 190 değer aktarımına rastlanmıştır. En çok rastlanan değer aktarımına sevgi (54) değerinde rastlanırken estetik değerinin aktarımına hiç rastlanmamıştır.

BÖLÜM V

TARTIşMA

YEE Yedi İklim Türkçe setinin temel düzey A1 ve A2 ders ve çalışma kitaplarının Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında yer alan değerlere yer verilmesi bakımından incelendiği bu çalışmada ele alınan 4 kitapta toplam 190 adet değer aktarımına rastlanmıştır.

İncelenen kitaplardan en çok değer aktarımına A2 ders kitabında rastlanırken en az değer aktarımına A1 alışma kitabında rastlanmıştır. Bu da seviye ilerledikçe değer aktarımının arttığı şeklinde yorumlanabilir. Erçelik (2019) de yaptığı benzer bir çalışmada değer aktarımının seviyeye göre anlamlı bir şekilde arttığını belirtmiştir. Aydın (2021) yaptığı benzer bir çalışmada A seviyesindeki kitaplarda değerlerin diğer seviyelerdeki kitaplardan daha az olduğunu seviyenin artması ile kitaplardaki zenginleşmenin değer aktarımına da yansıdığını bunun sebebinin de bu seviyedeki

kitaplarda daha çok sözcük, söz öbeği ve cümle öğretiminin amaçlanması olduğunu belirtmiştir. Bu durumda yapılan çalışmaların sonuçlarının örtüştüğü söylenebilir.

İncelenen kitaplarda en sık rastlanan değer aktarımı (54) sevgidir. Sevgi değeri dört kitapta da en çok aktarılan değerdir. Bu kitaplarda hiç rastlanmayan değer ise estetik değeridir. Rastlanan değerlerin arasında ise en az aktarılan (1) adalet değeridir. Işıkoğlu (2019) da YEE'ye ait Yedi İklim Türkçe setinin C1Türkçe Ders Kitabı'nı incelediği çalışmada; Aydın (2021) YEE'ye ait A1, A2, B1 ve B2 ders kitaplarını incelediği çalışmada; Erçelik ve Yeşilyurt (2020) YEE Türkçe Öğreniyorum setini inceledikleri çalışmalarında benzer sonuçlar elde etmiştir. Bu durum da çalışmaların sonuçlarının örtüştüğü şeklinde yorumlanabilir.

Literatür incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplardaki değer aktarımını inceleyen bazı çalışmalara rastlanmaktadır. Erdem ve Bahşi (2022) YEE Yedi İklim Türkçe seti ve Gazi TÖMER tarafından hazırlanan ders kitaplarını, Aydın (2021) YEE Yedi İklim Türkçe setinin A1,A2,B1,B2 ders kitaplarını, Erçelik ve Yeşilyurt (2020) YEE Türkçe Öğreniyorum setini, Işıkoğlu (2019) YEE Yedi İklim Türkçe setinin C1 ders kitabını, Satık ve Keskin (2019) Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Hazırlık Fakültesinde okutulan Yesevi Türkçe B1 ders kitabını, Boztılki (2018) Gazi TÖMER B1 ders kitabını değer aktarımı açısından incelemişlerdir.

Erdem ve Bahşi (2022)'nin YEE Yedi İklim Türkçe setiyle ilgili yaptığı çalışmada A1 ve A2 ders kitaplarında toplam 27 değere rastlamış olup bunların arasında en sık rastlanan değerler sorumluluk ve dostluk olurken en az rastlanan değerler vatanseverlik ve adalet olmuştur. Araştırmada incelenen kitaplarda değer aktarımının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmayla yapılan araştırmanın bulgularıyla örtüştüğü söylenemez.

Aydın (2021), tarafından yapılan YEE Yedi İklim Türkçe setinin A1, A2, B1, B2 ders kitaplarının değer aktarımı bakımından incelendiği çalışmada A1 ders kitabında 47, A2 ders kitabında 73 adet değer aktarımına rastlanmıştır olup her iki kitapta da en sık sevgi değerine rastlandığı belirtilmiştir. Ayrıca araştırmada eserlerde yer alan metinlerin değerler açısından zengin olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan yapılan araştırmayla bu araştırmanın bulgularının örtüştüğü söylenebilir.

Erçelik ve Yeşilyurt (2020)'un YEE Türkçe Öğreniyorum setinin değer aktarımı açısından inceledikleri çalışmalarında değer aktarımının seviye artışına göre anlamlı bir şekilde arttığını tespit etmişlerdir. Bu bağlamda yapılan araştırma ile bu araştırmanın sonuçları örtüşmektedir.

Işıkoğlu (2019)'nun YEE Yedi İklim Türkçe setinin C1 ders kitabını değer aktarımı açısından incelediği çalışmasında hedef kültüre ait değer aktarımının yeterli olduğunu vurgulamış olup. Türkçe Öğretim Programı'na yer alan değerler açısından incelediği kitapta en çok yardımseverlik en az ise adalet değerine yer verildiğini tespit etmiştir. Bu durumun da yapılan çalışma ile örtüştüğü söylenebilir.

Satık ve Keskin (2019)'in Schwartz'ın değer sınıflandırmasını baz alarak Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Hazırlık Fakültesinde okutulan Yesevi Türkçe B1 ders kitabını inceledikleri çalışmalarında değerlere çokça yer verilmesi hedef dilin doğru öğrenimine ve kullanımına yönelik öğrenci motivasyonunu artırıcı etkiye sahip olduğu belirtilmiş olup ilgili kitabın öğretimin gerçekleştiği coğrafyanın kültürel özelliklerine yer verdiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmayla örtüştüğü söylenebilir.

Boztilki (2018)'nin Schwartz'ın değer sınıflandırmasını baz alarak Gazi TÖMER B1 ders kitabındaki değer aktarımını incelediği çalışmasında bu sınıflandırmadaki bütün değerlere yer verildiği tespit etmiştir, bu değerlerden kitapta en çok karşılaşılan değerlerin özyönelim ve iyilikseverlik olduğu belirtilmiştir. Ana dili eğitiminden farklı olarak yabancı dil öğretimi kitaplarında değerlerin öğrencilere benimsetmekten çok tanıtılmasının yeterli olacağı belirtilmiş olup bu yönleriyle yapılan çalışmayla örtüştüğü söylenebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde YEE Yedi İklim Türkçe setinin temel düzey (A1 ve A2) ders ve çalışma kitaplarından oluşan dört kitapta tespit edilen değer aktarımı bulgularının sonuçlarına yer verilmiştir.

Çalışmada incelenen kitapların her biri sekizer üniteden oluşmaktadır. Ders kitapları ve çalışma kitapları seviyelere göre aynı isimlere sahip ünitelerden oluşmaktadır. Yani A1 ders kitabının da çalışma kitabının da birinci ünitesi “Tanışma” ünitesidir. A2 ders ve çalışma kitabı ise “Zaman ve Mekân” ünitesi ile başlamaktadır. Üniteler ilerledikçe metin sayısı ve metinlerin uzunluğu artmaktadır. A1 ders ve çalışma kitapları basit cümlelerden ve diyalog metinlerinden ibaretken A2 ders ve çalışma kitaplarında nispeten daha uzun cümleler ve metinler yer almaktadır. Ders kitapları metin bakımından daha yoğun iken çalışma kitapları daha çok etkinlik ağırlıklıdır fakat ders kitaplarında da etkinliklere yer verilmiştir. Kitaplarda yer alan görseller metinlerle uyumlu olup dikkat çekici unsurlar göstermektedir. Ünite ve seviye ilerledikçe metinler

ve etkinlikler basitten karmaşığa doğru ilerleme göstermektedir ki bu da oldukça olağandır.

Kitaplarda rastlanan değer aktarımı sayısı seviyeye göre anlamlı bir artış göstermektedir. En çok değer aktarımına sırasıyla A2 ders kitabı, A1 ders kitabı, A2 çalışma kitabı ve A1 çalışma kitabında rastlanmıştır. Ders kitaplarından A1 ders kitabında estetik değerleri dışında tüm değerlere yer verilirken A2 ders kitabında adalet ve estetik, A1 çalışma kitabında adalet, estetik değerleriyle birlikte saygı ve dürüstlük değerlerine, A2 çalışma kitabında ise adalet ve estetik değerlerinin yanı sıra sabır değerine de hiç rastlanmamıştır. Bu duruma çalışma kitaplarında metin sayısının az olmasının sebep olduğu söylenebilir. Ders kitaplarında değer aktarımının çalışma kitaplarına göre daha fazla olması metin sayısının daha fazla olmasının doğal bir sonucu olarak gösterilebilir. Çalışma kitaplarında da metinler yer almakla beraber daha çok etkinliklere yer verilmiştir fakat değer aktarımına rastlanma sıklığı tüm kitaplarda etkinliklerden çok metinlerde belirgin bir şekilde artmaktadır. A1 seviyesinde daha çok sözcük ve kalıp sözlerin öğretiminin amaçlanması sebebiyle değer aktarımının birinci planda yer almamasının yerinde bir karar olduğu söylenebilir.

İncelenen kitaplarda en sık karşılaşılan değerlerinin sırasıyla sevgi ve yardımseverlik olduğu görülmektedir. En az aktarılan değerlerin ise hiçbir kitapta karşılaşılamayan estetik değeri ve dört kitap boyunca sadece bir kez A1 ders kitabında rastlanan adalet değeri olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumun sebebinin adalet ve estetik değerinin sevgi ve yardımseverlik değerine göre daha üst düzey dil becerileri gerektirmesi olduğu söylenebilir. Bu durum bir başka çalışmanın konusu olabilecek bir sonuç doğurmaktadır. Daha üst düzey kitaplarda estetik ve adalet değerlerinin durumu ayrıca ele alınarak incelenebilir. Ele alınan diğer değerlerin dağılımında belirgin bir fark görülmemiştir.

Değerlerin ünitelere göre dağılımı incelendiğinde A1 ders kitabında (67) sırasıyla “Meslekler” (19), “Çevremiz” (14) ve “Tatil” (14) üniteleri en çok değer aktarımına rastlanan ünitelerdir. Bu ünitelerden “Çevremiz” isimli ünite yardımseverlik değeri (8) ön plana çıkarken, “Meslekler” adlı ünite ise sorumluluk (9) değeri ön plana çıkmıştır, “Tatil” adlı ünite ise ön plana çıkan bir değere rastlanmamış değerler homojen biçimde dağılım göstermiştir. Bu durum şu şekilde açıklanabilir: “meslek” kavramı sorumluluk değeriyle kolayca ilişkilendirilebilirken “çevre” kavramı günlük hayatta karşılaştığımız insanlarla yardımlaşmayı, iş birliğini

işaret ederek yardımseverlik ile ilişkilendirilmiştir. A1 çalışma kitabında (23) da benzer olarak “Çevremiz” (7) ünitesi değer aktarımı bakımından diğer ünitelerden ayrılmaktadır ve bu ünite de tıpkı ders kitabında aynı ünite olduğu gibi yardımseverlik değeri (5) ön plana çıkmaktadır.

A2 ders kitabında (73) sırasıyla “Sosyal Etkinlikler” (26), “Güzel Ülkem” (14) en çok değer aktarımına rastlanan ünitelerdir. “Sosyal Etkinlikler” ünitesinde öz denetim (7), sorumluluk (6) ve sevgi (5) değerlerine daha sık rastlanırken “Güzel Ülkem” isimli ünite de sevgi değeri (6) ön plana çıkmıştır fakat bu ünite de daha fazla rastlanması beklenen vatanseverlik değerine beklenenden az rastlanmıştır. A2 çalışma kitabında (27) da “Sosyal Etkinlikler” (7) ve “İnsan ve Toplum” (7) üniteleri en çok değer aktarımına rastlanan ünitelerdir. “Sosyal Etkinlikler” ünitesinde sevgi değeri (5) en çok karşılaşılan değer olurken “İnsan ve Toplum” ünitesinde değerler homojen bir dağılım göstermiştir. Hem ders kitabının hem de çalışma kitabının “Sosyal Etkinlikler” ünitesinde sevgi değerinin ön plana çıkma sebebi insanların sevdiği etkinliklerden daha çok söz etmesiyle ve sevdiği etkinlikleri sevdiği kişilerle sevdiği yerlerde yapmasıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bulgularından hareketle temel düzey A1 ve A2 seviyesi için hazırlanan kitapların değer aktarımı konusunda yeterli olduğu söylenebilir. Başlangıç düzeyinde değer aktarımı öncelikli hedef olmamasına rağmen birçok metinde ve etkinlikte değer aktarımına rastlanması hedef dilin öğretilmesi bakımından öğreticiye büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Dil öğretiminin aynı zamanda bir kültür aktarım süreci olduğu da göz önünde bulundurulduğunda değer aktarımı dil öğretim sürecinin olmazsa olmazıdır. Hedef dilin kültürünü görmezden gelen bir dil eğitiminin tam olduğunu söylemek doğru olmaz. Değerler de bu kültür aktarımının en kestirme yolu olabilir. Nitekim gerek bakanlık tarafından hazırlanan Türkçe Öğretim programında gerekse Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi programında bu hususa gerekli önemin verildiği açıkça belirtilmektedir. Önde gelen yabancılara Türkçe öğretimi kurumlarından olan Yunus Emre Enstitüsü’nün kuruluş amaçlarından biri de Türk kültürünü tanıtmak ve öğretmektir, bu sebeple hazırladığı kitaplarda değer aktarımını göz önünde bulundurmuş olması beklenen bir durumdur. Bu da araştırma sorusu olan “Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Setinin değerler eğitimi açısından durumu nedir?” sorusuna cevap niteliği taşımaktadır. Temel düzey (A1, A2) ders kitaplarında yeterli sayıda değer aktarımına

rastlanmış olduğu söylenebilir. Ayrıca seviye arttıkça değer aktarımının artmış olması da ileri seviyelerde değer aktarımının da arttığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Nitekim Aydın (2021)'ın ve Işıkoğlu (2019)'nun yapmış olduğu YEE'nin ileri seviye kitaplarındaki değer aktarımını konu edinen çalışmalar bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Bu araştırmada YEE Yedi İklim Türkçe Seti A1 ve A2 ders ve çalışma kitaplarındaki değer aktarımı incelenmiş olup bu kitapların değer aktarımı bakımından yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda şu öneriler sunulmuştur:

- Yabancılar Türkçe Öğretim Programı hazırlanırken hangi seviyede hangi değerlere yer verileceğine dair öneri tablosu hazırlanabilir.
- Ders ve çalışma kitabı hazırlayan kurumlar tarafından kitaplarda yer alacak üniteler veya temalar belirlenirken o bölümde aktarımı yapılacak değerler de göz önünde bulundurulabilir.
- Ders ve Çalışma kitaplarında yer alacak metinler belirlenirken öğretim programında yer alan tüm değerler göz önünde bulundurulabilir.
- Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanan diğer ders ve çalışma kitapları değer aktarımı açısından incelenip değer aktarımında seviyeye göre bir artış olup olmadığı araştırılabilir.

BÖLÜM VII

KAYNAKÇA

Açık, F. (2011, Aralık). *Türkçe öğretimi üzerine yabancı yazarların hazırladığı ders kitaplarında söz dağarcığı ve kültürel unsurlar: "A Practical Grammar of The Turkish Language", "Turkish Literary Reader" ve "Gramatika Turetskogo Yazıka" Örneklerinde*. IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu'nda sunuldu, Ankara.

Ağar, M. E. (2011). Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Journal of Human Sciences*, 8(1).

Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.

Akbulut, S. ve Yaylı, D. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1-A2 düzeyi ders

- kitapları üzerine bir izlence çalışması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 35-46.
- Aksoy, H. (2015). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında hazırlanan kitap setlerinde yer alan değerler üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aktepe, V. ve Gündüz, M. (2019). Değerler eğitimi. Uzunöz A. ve Aktepe V. (ed.) Özel öğretim yöntemleri cilt-1 el kitabı içinde (s. 69-105). Ankara: Pegem Akademi.
- Akyol, Ş. (2010). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan sevgi temasının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Almalı, M. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında kültürel unsurların kullanımı: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (C1-C2 seviyesi)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Alyılmaz, S. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef kitlenin/“öğrenen”in önemi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 7(4), 2452-2463.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.
- Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Aydın, E. (2021). Yedi iklim Türkçe öğretim seti ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 185-195.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 161-174.
- Aytekin, M. (2015). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarının değer iletimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 1, 19-30.
- Barın, E. (2010). Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla yazılan “Ecnebilere Mahsus” elifbâ kitabı üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 121-136.

- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Berkowitz, M.W. (2011). What works in values education. *International Journal of Education Research*, 50(3), 153-158.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4), 107-133. DOI: 10.7884/teke.100
- Boztilki, G. (2018). Gazi Üniversitesi Tömer B1 seviyesi kitabının değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 755-765. DOI:10.14687/jhs.v15i2.5315
- Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching* (Vol. 4). New York: Longman.
- Canbulat, N. (2020). *Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğreticilerinin metot/post-metot sonrası algısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Celce-Murcia, M. (2001). Language teaching approaches: An overview. *Teaching English as a second or foreign language*, 2(1), 3-10.
- Çakmak, C. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihçesine genel bir bakış denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 167-182.
- Çatalbaş, Muhammed (2018); “Okul Öncesi Eğitim Programındaki Karakter Eğitiminin İncelenmesi ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Karakter Eğitimi Hakkındaki Görüşleri,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi. Ö. (2007). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 173, 39-49.
- Demiral, S. ve Kaya, M. (2015). Yabancı dil öğretim yöntemleri: Fransızca öğretimi çerçevesinde bir inceleme. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(3), 331-342.
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2007). *ELT methodology*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doggett, G. (1986). Eight Approaches to Language Teaching. *Eric*, 1-7.
- Durmuş, M. (2018). Yabancı/ikinci dil öğretiminde doğal yöntemler ve doğal yaklaşımlar üzerine. *Türkbilig*, (36), 203-212.

- Duyan, V. Gül den, Ç. ve Gel bal, S. (2012). Öz-denetim ölçeği -ÖDÖ: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(1), 25-38.
- Erçelik, H. (2019). *Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğreniyorum setinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Erçelik, H. ve Yeşilyurt, E. (2020). Yunus Emre Enstitüsü Türkçe öğreniyorum setinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 149-179.
- Erdem, İ. ve Bahşi, N. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin değer aktarımı açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(43), 9-35.
- Fırat, H. ve Mocan, A. (2014); “Türkçe ders kitaplarındaki hikâyelerde yer alan değerler,” *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 183, 25-49.
- Göçer, A. (2009). Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen lise öğrencilerinin hedef dile karşı tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 4(8), 1298-1313.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- İşıkoğlu, D. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi C1 ders kitaplarında hedef kültüre yönelik metinlerde değerler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (64), 553-562.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 4, 29-36.
- İşcan, A. ve Yassıt aş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- Kaliyeva, A. (2015). *Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında değerler eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karakuş, O. (2018). *Yabancılar a Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerde değer aktarımı referanslarının yeri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Karasandık, E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dil*

bilgisi öğretim yöntemlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Kardaş, M. N. ve Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 383-412.

Kuşcuoğlu, G., Aladağ, S. ve Kuzgun, M. P. (2017). Hayat bilgisi dersinde estetik değerinin kazandırılmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 195-211.

Kuşdil, M. E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.

Law, W. ve Ho, W. (2009). Globalization, values education and school music education in China. *Journal of Curriculum Studies*, 41, 501-520. DOI: 10.1080/00220270802372329

Liu, QX. ve Shi, JF. (2007). Dil öğretimi yaklaşım ve yöntemlerinin bir analizi-Etkililik ve zayıflık. *Çevrimiçi Başvuru*, 4(1), 69-71.

Maden, S. ve Kızıлтаş, M. (2019). Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 5(3), 119-135.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni öğrenme-öğretme*

değerlendirme. <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-ercevesi> adresinden alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Mehmet, H. (2006). *Türkçe temel dilbilgisi*. Ankara: Engin Yayınları.

Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Kullanım, kullanım özellikleri ve değerlendirmeler. *Türk Araştırmaları*, 8(9), 297-319.

Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2015). Türkiye yeterlilikler çerçevesi.

https://myk.gov.tr/images/articles/editor/130116/TYC_tebliğ_2.pdf adresinden alınmıştır.

Mustafa, K. ve Kardaş, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı üzerine inceleme. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-20.

- Ozil, Ş. (1991). *Dil ve kültür, çağdaş kültürümüz olgular ve sorunlar*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Özbaşı, S. (2020). Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler çerçevesinde aytül akal masallarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 178-192. DOI:10.21733/ibad.715132
- Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef-araç ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 59.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2014). Kelime öğretiminde örneklemenin önemi ve Divanü Lügat-it Türk. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 49-58.
- Özdemir, C. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Alatoo Academic Studies*, 2, 58.
- Özkan, U. B. (2019). Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi. Ankara: Pegem Akademi.
- Parın, K. (2017). Estetik değer bağlamında cemil sena ongun'un makalelerinde “güzel” olgusu. *Bildiriler Kitabı-I*, 103-114.
- Sarı, H. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Türk ninnilerinin değerler aktarımında kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Sarı, H. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Türk ninnilerinin değerler aktarımında kullanımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Satık, G. ve Kesin, T. (2019). Yabancılar Türkçe öğretiminde ‘Yesevi Türkçe B1’ düzeyi ders kitabının değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Ulakbilge*, (40), 645-654.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2017). Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Thornberg, R. (2008). The lack of professional knowledge in values education. *Teaching and Teacher Education*, 24, 1791– 1798.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Tosun, C. (2006). Yabancı dil öğretim ve öğreniminde eski ve yeni yöntemlere yeni bir bakış. *Cankaya University Journal of Arts and Sciences*, 1(5), 79-88.

- Tunalı, İ. (2012). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük* (11. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Türkkan, R. O. (2004). *Kolay ve iyi öğrenme teknikleri*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı*. İstanbul: Türkiye Maarif Vakfı.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2020). *Yabancı dil olarak öğretim programı*.
<https://turkiyemaarif.org/> adresinden alınmıştır.
- Uçak, S. (2016). Dil öğrenimi ve edinimi üzerine bir tartışma. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 1(1), 65-80.
- Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yaylı, D. ve Bayyurt, Y. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretimi- Politika, yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğittir, S. (2012). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin değer yönelimlerinin Rokeach ve Schwartz değer sınıflandırmasına göre değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 1-15.
- Yunus Emre Enstitüsü. Kitap görselleri
<https://www.yee.org.tr/tr/yayinlar/dersmateryalleri/yedi-iklim-turkce> adresinden alınmıştır.